

Organizacija distribucije roba na inozemna tržišta

Čavlek, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:995816>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

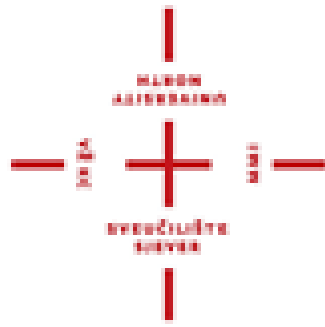
Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

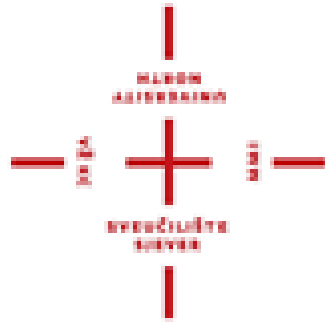
Sveučilište Sjever

Završni rad br. 327/TGL/2017

Organizacija distribucije roba na inozemna tržišta

Ana Čavlek, 0350/336

Varaždin, rujan 2017.godine

**Sveučilište
Sjever**

Odjel za tehničku i gospodarsku logistiku

Završni rad br. 327/TGL/2017

Organizacija distribucije roba na inozemna tržišta

Studentica

Ana Čavlek, 0350/336

Mentor

Kristijan Rogić, prof. dr. sc.

Varaždin, rujan 2017.godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za tehničku i gospodarsku logistiku		
PRISTUPNIK	Ana Čavlek	MATIČNI BROJ	0350/336
DATUM	03.05.2017.	KOLEGIJ	Gospodarska logistika IV
NASLOV RADA	Organizacija distribucije roba na inozemna tržišta		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Organization of International Distribution of Goods		
MENTOR	dr. sc. Kristijan Rogić	ZVANJE	red. prof.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. prof. dr. sc. Mario Šafran, predsjednik 2. prof. dr. sc. Kristijan Rogić, mentor 3. mr. sc. Goran Kolarić, član 4. izv. prof. dr. sc. Goran Đukić, zamjenski član 5. _____		

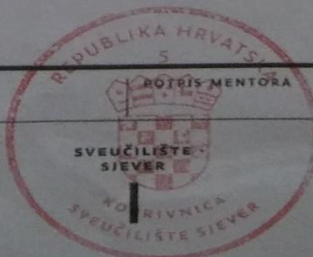
VZK

Zadatak završnog rada

BROJ	327/TGL/2017
OPIS	Sustav distribucije roba na stranim tržištima zahtijeva dodatne organizacijske aktivnosti distributera u svim segmentima distribucije. Zadatak je studenta da u radu: <ul style="list-style-type: none">- opiše elemente distribucijskog sustava- navede specifičnosti u organizaciji distribucije roba na stranim tržištima- izvrši analizu organizacije distribucijskog sustava na primjeru odabrane tvrtke- temeljem uočenih nedostataka predloži poboljšanja u sustavu distribucije

ZADATAK URUČEN

19.05.2017.

[Handwritten signature]

PREDGOVOR

Zahvaljujem se svom mentoru prof.dr.sc Kristijanu Rogiću na suradnji i pomoći oko završnog rada, te svim profesorima koji su me podučavali tijekom mog trogodišnjeg studiranja na Sveučilištu Sjever.

Također se zahvaljujem svim prijateljima na podršci i pomoći, a posebnu zahvalu dajem svojim roditeljima koji su mi omogućili studiranje i bili najveća podrška i motivacija.

Veliko hvala!

SAŽETAK

Tema ovog završnog rada je organizacija distribucije roba na inozemna tržišta. Na početku samoga rada biti će objašnjena distribucija, te njezine i logističke aktivnosti kod distribucije roba na inozemna tržišta. Zatim će biti opisano oblikovanje međunarodnoga logističkog sustava, odnosno način stupanja poduzeća na inozemna tržišta, kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu, biti će spomenuti pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza te će se navesti i dokumentacija koja je potrebna u međunarodnom robnom prometu. Spomenut će se posebni hrvatskog gospodarstva u djelatnosti prijevoza tereta. Glavni dio rada će biti posvećen aktivnostima kod prijevoza tereta iz Republike Hrvatske u zemlju članice Europske unije i prijevoz tereta iz Republike Hrvatske u treću zemlju, gdje će se opisati poslovanje odabranog poduzeća na hrvatskom i stranom tržištu. Na samom kraju će se analizirati i usporediti opseg i sadržaj aktivnosti kod izvoza robe u zemlju članice EU i izvoza robe u treću zemlju.

Ključne riječi: distribucija, logističke aktivnosti, međunarodni promet

SUMMARY

The topic of this final work is the organization of distribution of goods in foreign markets. At the beginning of the final work, distribution will be explained, as well as its logistics activities in distribution of goods on foreign markets and then shaping of the international logistics system in the way of entering the foreign market, the quality of transport and accompanying transport services. We will cover legal and administrative regulations of the import and export of goods in the country's export will be described and the necessary documents of international trade will also be specified. The main part of the work will be devoted to freight transport activities from the Republic of Croatia to EU Member States and cargo from the Republic of Croatia to third countries where the business of the selected company on the Croatian and foreign markets will be described. At the very end, we will analyze and compare the scope and content of the activities of importing goods into EU Member States and exporting goods to a third country.

Key words: distribution, logistics activities, international traffic.

SADRŽAJ

1.UVOD	1
2.AKTIVNOSTI KOD DISTRIBUCIJE ROBA NA INOZEMNA TRŽIŠTA	2
2.1.Oblikovanje međunarodnoga logističkog sustava	6
2.1.1.Način stupanja poduzeća na inozemno tržište	6
2.1.2.Kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu	7
2.1.3.Razina servisa isporuke	8
2.1.4.Pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza	9
2.1.5.Kulturološke razlike	9
2.1.6.Mogućnosti naplate robe	10
2.2.Dokumentacija u međunarodnom robnom prometu	11
2.3.Posebности hrvatskog gospodarstva u djelatnosti prijevoza tereta.....	12
3.AKTIVNOSTI KOD PRIJEVOZA TERETA IZ REPUBLIKE HRVATSKE U ITALIJU	15
3.1.Poslovanje poduzeća Knauf Insulation na tržištu Hrvatske i Italije	15
3.2.Pravni i administrativni propisi o izvozu robe u Italiju	18
3.3.Logističke aktivnosti u prijevozu tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT)	20
4.AKTIVNOSTI KOD PRIJEVOZA TERETA IZ REPUBLIKE HRVATSKE U SRBIJU	23
4.1.Poslovanje poduzeća Knauf Insulation na tržištu Hrvatske i Srbije.....	23
4.2.Pravni i administrativni propisi o izvozu robe u Srbiju.....	25
4.3.Logističke aktivnosti u prijevozu tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB).....	26
5.USPOREDBA AKTIVNOSTI U PRIJEVOZU TERETA IZMEĐU RH I DRŽAVE ČLANICE EU TE IZMEĐU RH I TREĆE ZEMLJE	30
5.1.Usporedba opsega i sadržaja logističkih aktivnosti kod distribucije roba	30
6.ZAKLJUČAK	33
POPIS LITERATURE	34
POPIS TABLICA.....	36
POPIS SLIKA.....	35
PRILOZI.....	37-46

1. UVOD

Distribucija i logističke aktivnosti su vrlo važne u današnjim uvjetima poslovanja jer obuhvaćaju sve aktivnosti potrebne za prostornu i vremensku razdiobu dobara. Logističkim aktivnostima se želi postići da tražena dobra budu dostupna u pravo vrijeme i na pravom mjestu u traženoj količini, kvaliteti i cijeni s točnim informacijama vezanim uz ta dobra.

Cilj ovog rada je usporediti aktivnosti u prijevozu tereta na konkretnim relacijama prijevoza između Republike Hrvatske i država članica Europske unije te Republike Hrvatske i trećih država jer članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji i njezin položaj na jugoistočnoj granici uvjetuje primjenu dva bitno različita režima uvoza, izvoza i provoza roba.

U tu svrhu će se istražiti koje logističke aktivnosti treba poduzimati prilikom prijevoza tereta na relaciji s polazištem u Hrvatskoj i odredištem u Italiji te na drugoj relaciji s polazištem u Hrvatskoj i odredištem u Srbiji.

Usporedbom logističkih aktivnosti na tim relacijama utvrdit će se bitne razlike koje u prijevozu tereta moraju uvažavati gospodarstvenici, a osobito prijevoznici u novonastalim uvjetima.

U prvoj cjelini se općenito opisuju aktivnosti kod distribucije roba u međunarodnom prijevozu tereta.

U drugoj cjelini se prikazuju aktivnosti u prijevozu tereta između Republike Hrvatske i Italije kroz poslovanje poduzeća Knauf Insulation d.o.o., koje je pošiljatelj robe, na tržištima dviju navedenih zemalja, pravni i administrativni propisi u izvozu robe u Italiju te same aktivnosti koje pravna ili fizička osoba, odgovorna za otpremu, dopremu ili provoz roba, treba obaviti u konkretnom prijevoznom zadatku.

U trećoj cjelini su prikazane aktivnosti u prijevozu tereta između Republike Hrvatske i Srbije kroz poslovanje poduzeća Knauf Insulation d.o.o. (pošiljatelj robe) na tržištima dviju navedenih zemalja, pravni i administrativni propisi u izvozu robe u Srbiju te same aktivnosti koje pravna ili fizička osoba treba obaviti u konkretnom prijevoznom zadatku.

U četvrtoj cjelini se daje prikaz usporedbe opsega i sadržaja logističkih aktivnosti čime će se prikazati obilježja logističkih aktivnosti na prikazanim relacijama.

U zaključnom dijelu ovoga rada, a na temelju usporedbe prijevoza tereta između Hrvatske i države članice Europske unije te Hrvatske i treće države izvode se zaključci o prednostima i nedostacima kod aktivnosti i distribucije robe na prikazanim relacijama.

2. AKTIVNOSTI KOD DISTRIBUCIJE ROBA NA INOZEMNA TRŽIŠTA

Distribucija se danas sagledava najčešće s dva aspekta. "S općega gospodarskog aspekta, pod distribucijom se podrazumijevaju sve aktivnosti koje služe raspodjeli proizvodnih dobara potrošačima, a s aspekta pojedinačnoga gospodarskog subjekta, distribucija se odnosi na sve poduzetničke odluke i radnje koje su povezane s kretanjem proizvoda do konačnog kupca".¹

Područje djelovanja distribucije je vrlo široko i dinamično te se može reći da ne postoji ni jedna definicija koja u potpunosti može odrediti svrhu ove složene funkcije. U suvremenoj literaturi postoji veći broj definicija distribucije. Najčešće korištena definicija je ona Međunarodne gospodarske komore (1947. godine) koja distribuciju definira kao "stadij koji slijedi proizvodnju dobara od trenutka kada su ona prodana do njihove isporuke potrošačima, olakšavajući izbor, kupnju i upotrebu robe".²

Predmeti distribucije mogu biti materijalni i nematerijalni proizvodi (stvari, roba, žive životinje i biljke..., ali i znanje, informacije ili usluge). Prema tome, moglo bi se reći da distribucija općenito znači "disperziranje, odnosno strujanje materijalnih i nematerijalnih dobara između proizvođača i potrošača, odnosno proizvođača i korisnika, bez obzira na prostorne i vremenske dimenzije (mega, globalne, makro i mikro dimenzije), vrstu i zamršenost distribucijskih kanala, fizičku distribuciju i logističku distribuciju".³

Može se reći kako je distribucija stavljanje robe na raspolaganje potrošačima na način i u uvjetima koji najbolje odgovaraju njihovim potrebama i željama uz minimalne troškove. Temeljna svrha distribucije je omogućiti brze, sigurne i racionalne tokove roba od proizvođača do potrošača, povećati vrijednost robe ili proizvoda, prostorno i vremenski uskladiti proizvodnju i potrošnju, omogućiti neprekidno kretanje robe, djelovati na plasman novih proizvoda te isto tako i utjecati na promjenu navika potrošača, ali i štititi njihove interese.

¹ Bildingmaier, J.: Marketing, Rewoholt Taschebuch Verlag GmbH., Reinbeck bei Hamburg, 1973.

² Ekonomski leksikon: Suvremena administracija, Beograd, 1975.

³ Zelenika, R.: Logistički sustavi, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2005.

Postoje dva oblika distribucije: neposredna i posredna distribucija.

Neposredna distribucija ili distribucija bez posrednika je kada se roba konačne potrošnje kreće kroz dvije ili više faza distribucije, to jest, više posrednika. Neposredna distribucija predstavlja najjednostavniji kanal distribucije iz razloga jer u njemu izravno kontaktiraju proizvođač i potrošač.

Posredna distribucija je distribucija kod koje roba do potrošača ne ide izravno od proizvođača već putem posrednika. Ona se sastoji od kanala distribucije ili marketinških kanala, a njihov cilj je olakšati prijenos robe od proizvođača do kupca.

Fizička distribucija obuhvaća sve aktivnosti koje su potrebne za kretanje robe od proizvođača do potrošača. Prema J. Šamanoviću, fizička je distribucija skup aktivnosti koje omogućuju djelotvorno kretanje gotovih proizvoda s kraja proizvodnog procesa do potrošača, a u nekim slučajevima uključuje kretanje sirovina od izvora nabave do početka proizvodne linije.⁴

Prema R. Zeleniki fizička distribucija se definira kao skup aktivnosti, sastavljen od obrađivanja narudžbi, rukovanja robom, skladištenja, upravljanja zalihama i prijevoza (konvencionalnoga, kombiniranoga ili multimodalnoga), koje se rabe u kretanju proizvoda od proizvođača do kupaca i krajnjih potrošača. Fizička distribucija, prema tome, uključuje planiranje, primjenu i kontrolu fizičkih tokova sirovina i finalnih proizvoda od mjesta nastanka do mjesta uporabe da bi se, uz profit, zadovoljile potrebe kupaca, odnosno potrošača.⁵

Temeljni ciljevi fizičke distribucije vrlo su zahtjevni te ih nije lako ostvariti, a oni su:⁶ dostava pravih i kvalitetnih dobara, odgovarajućega asortimana, na prava mjesta, pravodobno, uz najniže troškove, ostvarujući pri tome primjeren profit te zadovoljavajući potrebe kupaca i potrošača.

⁴ Šamanović, J., Prodaja Distribucija Logistika Teorija i praksa, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, Split, 2009.

⁵ Zelenika, R., Logistički sustavi, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2005.

⁶ Zelenika, R., Logistički sustavi, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2005.

Kod međunarodne logistike i distribucije mjesto isporuke i mjesto primitka robe ne nalazi se u istoj zemlji, pa upravljanje tokovima predmeta rada ima posebnu važnost. Zahvaljujući dobro organiziranoj međunarodnoj logistici, razmjena između različitih država teče bez zastoja, gubitaka u vremenu i ima optimalne učinke.

Aktivnosti međunarodne logistike protežu se na područje **proizvodnje, skladištenja, prijevoza i komunikacijsko-informacijske tehnologije**, koje omogućuju djelotvorno funkcioniranje svih elemenata sustava. Međunarodni logistički sustav djeluje u težim uvjetima od logističkih sustava u zemlji, a oni su prouzročeni raznim pravnim, administrativnim, tehničkim, infrastrukturnim, kulturnim i sličnim specifičnostima. Međunarodni logistički sustavi različito utječu na tokove robe i informacija, što ima za posljedicu i različite logističke troškove i različita politička i administrativna ograničenja. Zato je važno voditi računa o specifičnim uvjetima (carina, uvozne kvote, licencije, razlike u valutama, prijevoznim pravcima i sl.) koji vladaju u pojedinim dijelovima međunarodnog tržišta i njima se prilagođavati.

Posebno je važno posvetiti pozornost i načinu prilagođavanja izvoznog poduzeća prilikama u zemlji izvoza i to vezano za: prijevoz robe, izbor lokacije skladišta, upravljanje zalihama i komuniciranja i informiranja sudionika u međunarodnom logističkom procesu.

Zbog velikog broja sudionika u međunarodnom logističkom procesu potreba za komuniciranjem posebno dolazi do izražaja. Kretanje informacija treba biti optimalno organizirano i temeljeno na suvremenim računalnim, programskim i telekomunikacijskim osnovama, jer je to pretpostavka za učinkovito funkcioniranje svih elemenata logističkog sustava.

Proces globalizacije tržišta bitno je povećao konkurenciju na međunarodnom tržištu, a time i značaj logističkih aktivnosti. Poduzeća moraju optimalno organizirati međunarodne logističke sustave i organizirati učinkovite logističke strategije kako bi se uključila na međunarodno tržište. Međunarodni logistički sustav razvija se u procesima jake koncentracije ponude i potražnje te nastanka velikih multinacionalnih korporacija koje sve više stječu kontrolu nad prirodnim i ljudskim resursima, što stvara mogućnost poremećaja ravnoteže na međunarodnom tržištu i pojave kriznih stanja globalnih razmjera.

Ciljevi međunarodne logistike su⁷:

- omogućiti pravovremeni tijek sirovina, dijelova i poluproizvoda u i unutar poslovnog subjekta (upravljanje materijalima), i
- kretanje gotovih proizvoda od poslovnog subjekta do potrošača (fizička distribucija).

Unatoč različitim nacionalnim prilikama, logistički stručnjak mora pokušati razviti međunarodni logistički koncept što neovisnije o različitim preprekama unutar pojedinih država.

Isto tako, stvaranjem i daljnjim razvojem Europske unije ukidaju se mnoge granične i ostale prepreke, čime se europska logistika može približiti nacionalnoj.

U međunarodnoj se logistici u obzir moraju uzeti i troškovi koji su prouzročeni političkim i gospodarskim preprekama za kretanje proizvoda i informacija između zemalja. Takvi troškovi nastaju zbog diskriminacije inozemnih partnera uz pomoć carina, uvoznih kvota, različitih administrativnih postupaka, naredbi i zabrana. Međutim, logistički troškovi u globalnoj logistici, na globalnom tržištu, viši su negoli logistički troškovi na nacionalnom tržištu. Troškovi međunarodne logistike kreću se u rasponu 25 – 35 % vrijednosti prodajne cijene proizvoda i znatno su viši od troškova nacionalne logistike (8-10%). Dakle, proizvod koji je npr. proizveden u Hrvatskoj, a namijenjen Americi, ima malu vrijednost sve dok nije na raspolaganju kupcu na pravom mjestu, u pravo vrijeme i u pravom stanju.⁸

⁷ Šamanović, J., Prodaja Distribucija Logistika Teorija i praksa, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, Split, 2009.

⁸ Šamanović, J., Prodaja Distribucija Logistika Teorija i praksa, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, Split, 2009.

2.1. Oblikovanje međunarodnoga logističkog sustava

Međunarodni logistički sustav bavi se fizičkim kretanjem proizvoda između proizvođača i konačnih kupaca na jednome, odnosno na različitim tržištima.

Na oblikovanje međunarodnog logističkog sustava utječu brojni činitelji, među kojima su najrelevantniji⁹:

- a) Način stupanja poduzeća na inozemno tržište,
- b) Kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu,
- c) Razina servisa isporuke,
- d) Pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza,
- e) Kulturološke razlike,
- f) Mogućnosti naplate robe.

2.2.1. Način stupanja poduzeća na inozemno tržište

Mnogi završni proizvodi koji su se nekad izravno izvozili sada se s njima opskrbljuju inozemna tržišta putem inozemne proizvodnje (vlastita proizvodnja/montaža ili zajednička poduzeća s inozemnim partnerom). Kada se povećaju troškovi proizvodnje ili se administrativnim mjerama oteža rad u jednoj zemlji, proizvodnja se prebacuje u drugu zemlju s povoljnijim uvjetima.

Multinacionalna korporacija može izvoziti dijelove ili sirovine iz podružnice u jednoj zemlji u podružnice u drugoj zemlji, kako bi se u njoj dovršio proizvod i opskrbilo tržište. Zbog navedenih razloga suvremena poduzeća prilikom stupanja na međunarodno tržište najprije trebaju donijeti neke od strateških odluka koje se odnose na izbor kanala distribucije i načina upravljanja međunarodnom logistikom.

Oni mogu nastupiti kao¹⁰:

- Izravni izvoznici,

⁹ Šamanović, Josip. Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009.

¹⁰ Šamanović, Josip. Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009

- Neizravni izvoznici (izvoznici preko posrednika, izvoznici preko vlastite inozemne proizvodnje, izvoznici preko franšize, itd.).

2.1.2. Kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu

Kvaliteta, a i troškovi prijevoznih usluga, općenito gledano, određeni su duljinom prijevoza, gustoćom i kvalitetom prijevozne mreže, brojem i tehničkom opremljenošću prijevoznih sredstava, razinom komunikacijsko-informacijske tehnologije i organizacijskom sposobnošću djelatnika prijevoznih poduzeća. Transportna udaljenost u pravilu je veća nego kod domaće logistike, jer je međunarodni logistički sustav karakterističan po tome, što se kod njega vrši premošćivanje većih udaljenosti. To uvjetuje duže vrijeme nabave i veću nesigurnost u prognozi potražnje, veće troškove zaliha i prijevoza robe.

Zbog dužine transportnog puta pri međunarodnom transportu manipulacija robom ima posebnu važnost. Tu uvijek treba voditi računa o zaštiti robe od oštećenja, krađe i gubitka. Mjere sprečavanja šteta na robi mogu biti u vidu¹¹:

- prikladnog pakiranja robe, pri čemu treba voditi računa da troškovi pakiranja ne budu veći od eventualne štete koja se želi spriječiti;
- izbora takvog prometnog sredstva, kod kojeg će manipulacija robom biti što je moguće manja, pa će i mogućnost za oštećenje, krađu i kvar robe biti minimalna;
- udruživanja manjih transportnih jedinica u veće, što će imati za posljedicu manji broj manipulacija, a time i manju mogućnost da se roba ošteti na putu.

-

U svrhu što racionalnijeg odvijanja logističkog procesa transportne jedinice trebaju biti prilagođene ne samo karakteristikama vlastitog skladišta i prijevoznih sredstava, već i zahtjevima svih drugih sudionika u logističkom procesu.

Iz navedenih razloga se može zaključiti kako pri organizaciji međunarodnog transporta robe posebnu pažnju treba posvetiti izboru: transportnog sredstva, transportnog puta i manipulativne tehnike.

¹¹ K. Rogić: predavanja iz kolegija Gospodarska logistika IV

Na izbor transportnog sredstva i transportnog puta u međunarodnom logističkom sustavu utječe čitav niz činitelja, a najrelevantniji su¹²:

- cijena prijevoza,
- sigurnost i pouzdanost prijevoznog sredstva,
- trajanje prijevoza,
- opremljenost prijevoznog sredstva,
- potrebe i uvjeti pretovara tereta,
- zahtjevi za posebnom ambalažom,
- popratne usluge pri prijevozu (radnje vezane uz carinjenje robe).

Radi lakšeg, bržeg i ekološki prihvatljivijeg protoka robe kroz međunarodni distribucijski kanal i nižih prijevoznih troškova pri prijevozu treba što češće koristiti kombinirani prijevoz.

2.1.3. Razina servisa isporuke

O razini servisa često ovisi odluka o kupnji robe, pa prema tome i oblikovanju međunarodne logistike. Zato pri organiziranju međunarodnog logističkog sustava treba voditi računa o razini servisa isporuke, kao o bitnom činitelju. Budući se u međunarodnoj logistici koristi i kombinirani prijevoz, pri kombiniranju različitih transportnih sredstva koja imaju različite prijevozne karakteristike, do izražaja dolaze brojni zahtjevi pri pakiranju, etiketiranju i pripremi robe za transport. Osim toga, u međunarodnoj logistici sve veću ulogu imaju točnost, pouzdanost, sigurnost isporuke i poslijeprodajne usluge, kao što su popravci proizvoda i opskrba rezervnim dijelovima.

¹² K. Rogić: predavanja iz kolegija Gospodarska logistika IV

2.1.4. Pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza

U međunarodnom prometu ima mnoštvo zakonskih propisa i administrativnih formalnosti koji reguliraju međunarodni promet robe, o kojima treba voditi računa pri organiziranju međunarodnog logističkog sustava. Zakonski propisi u vidu carina, administrativnih postupaka, često diskriminiraju inozemna poduzeća. U cilju izbjegavanja zapreka, koje stvaraju zakonski propisi, organiziraju se odgovarajući kanali distribucije (zajednički ulaganja inozemnog i domaćeg partnera i sl.). Razne institucije koje pomažu pri distribuciji robe u međunarodnom prometu, kao što su porezne uprave, carine, osiguravajući zavodi, sudovi, komore, udruženja prijevoznika i dr., propisuju različite dokumente koji prate robu. Ovi su dokumenti stvarani kroz prethodna razdoblja i razlikuju se po formi i sadržaju od zemlje do zemlje, što može otežati komunikaciju među poslovnim partnerima i povećati logističke i distribucijske troškove.

Zakonski propisi često diskriminiraju inozemne izvoznike, a susreću se u vidu financijskih subvencija izvoznicima, carina na uvezanu robu, obveznog osiguranja robe, robnih kvota, zabrana uvoza ili izvoza i različitih administrativnih postupaka. U cilju izbjegavanja zapreka koje se javljaju u vidu zakonskih propisa organiziraju se odgovarajući međunarodni distribucijski kanali. Gotovo sve zemlje pružaju potporu izvoznicima, a razna ograničenja uvoznicima.

2.1.5. Kulturološke razlike

Različite životne navike, mentalitet, sustavi naobrazbe i različiti jezici u pojedinim zemljama jedna su od glavnih prepreka za učinkovitu organizaciju međunarodnoga logističkog sustava. Prije nego što se neka tvrtka odluči nastupiti na tržištu neke strane zemlje, mora prilagoditi proizvodnju robe zahtjevima kupaca u toj zemlji. Prilagodba uključuje sljedeće elemente: osobine proizvoda, etiketiranje, pakiranje, cijene, teme oglašavanja, medije oglašavanja.

U posljednje vrijeme velike međunarodne korporacije nastoje standardizirati svoje proizvode i prodavati ih na cjelokupnom tržištu uz određena prilagođavanja nacionalnoj kulturi i običajima.

2.1.6. Mogućnosti naplate robe

Danas se izvoznici susreću s problemom naplate izvezeno robe te su prisiljeni na različite transakcije. Osim klasičnog načina plaćanja putem banke, postoje i drugi načini naplate izvoznih potraživanja kao što su: državni zajmovi i državne garancije, kontura-trgovina i factoring.¹³

Rok i način plaćanja uvezene ili izvezeno robe precizira se ugovorom. Rizik u poslovanju nastoji se smanjiti putem ugovaranja plaćanja robe u određenoj čvrstoj valuti i raznim garancijama koje se traže od partnera. Ovisno o dogovoru stranaka, vrijeme plaćanja robe može biti prije ili poslije njezine isporuke. Općenito, izbor načina plaćanja ovisi o: kredibilitetu kupca (uvoznika), uvoznih ograničenja i uvjeta konkurencije s kojom se susreće izvoznik. Platni promet se obavlja preko računa u inozemstvu i preko računa domaćih banaka u Hrvatskoj, a u okviru zakonskih propisa. Pri međunarodnim transakcijama treba strogo voditi računa o vjerodostojnosti dokumenata, koji mogu biti krivotvoreni. To se najčešće događa s teretnim listom i teretnicom, jer oni osim svoje osnovne funkcije praćenja robe predstavljaju i vrijednosni papir. Zato prodavatelj i kupac moraju voditi računa o mogućem krivotvorenju prijevoznih dokumenata.¹⁴

U poslovanju se prodavatelj treba čuvati:

- tvrtki o kojima nije ništa čuo i ljudi koje ranije nije poznao,
- iznimno povoljnih ponuda,
- neprecizno sročeni ugovora.

Domaćoj tvrtki se preporučuje da umjesto izravne prodaje robe inozemnom kupcu osnuje vlastitu tvrtku u zemlji izvoza, jer će tako lakše naplatiti robu. U svakoj mogućoj prilici treba koristiti pravilo: „*plati pa vozi*“. Ako to nije moguće, treba koristiti jamstvo kvalitetne banke s kratkim rokom naplate jamstva ili pak koristiti depozit kupca.

Posebno je važno detaljno precizirati sve točke ugovora. Ako je ugovor ponuđen od partnera, treba spoznati posljedice koje proizlaze iz svih točaka sklopljenog ugovora. To znači što više pitati i prema potrebi zatražiti pomoć iskusnog odvjetnika. Potrebno je pripaziti na točke ugovora napisane malim slovima, jer često vrijedi pravilo: „*Što velika slova daju, mala oduzimaju*.“

¹³ Šamanović, Josip. Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009

¹⁴ Šamanović, Josip. Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009

2.2. Dokumentacija u međunarodnom robnom prometu

Kod međunarodnog robnog prometa znatno je veći broj dokumenata koji prate robu i veći je rizik u isporuci robe i plaćanju u odnosu na domaći. To se prije svega odnosi na nagle promjene u tečaju pojedinih valuta, zakašnjela ili nikakva plaćanja kupljene robe, oštećenja robe na putu, neispravne dokumentacije, kašnjenje robe, prevare i razne druge otežavajuće okolnosti.

Dokumenti se u pojedinim zemljama razlikuju po svome obliku, iako mogu sadržavati iste informacije. Mnogostrukost dokumenata otežava komuniciranje i poskupljuje obradu narudžbi. Velike tvrtke u svome elektroničkom poslovanju mogu koristiti poslovnu dokumentaciju kreiranu pomoću standarda EDIFACT. Time se u međunarodnoj logistici olakšava i ubrzava komuniciranje između proizvođača, izvoznika, špeditera, veletrgovaca, banaka, vladinih ustanova i drugih. Domaći promet roba obično uključuje do tri dokumenata (narudžbenicu, fakturu i teretni list), dok je kod međunarodne isporuke potrebno i do dvadesetak dokumenata. U međunarodnoj logistici prikupljanje i obrada dokumenata može zahtijevati i više vremena nego sam prijevoz. Kako bi se ubrzao tok informacija i robe između sudionika u međunarodnom logističkom sustavu, u posljednje vrijeme nastoji se da se standardiziraju dokumenti, pojednostavi i poboljša administrativna i zakonska regulativa.

U Republici Hrvatskoj je to regulirano posebnom Uredbom koja je donesena na temelju Zakona o vanjskotrgovinskom poslovanju. Prilikom uvoza ili izvoza robe glavni dokumenti koji je prate su ¹⁵ - teretni list (željeznički prijevoz), teretnica ili konosman (brodski prijevoz), cestovni teretni list (cestovni prijevoz), zrakoplovni teretni list (zračni prijevoz);

- komercijalna faktura prodavatelja robe kojom se specificira kakvoća i količina otpremljene robe;
- polica osiguranja, kojom se osigurava roba na putu, ako je to potrebno;
- potvrda ili certifikat o kakvoći robe, kojom se potvrđuje da otpremljena roba ima kakvoću koja je specificirana ugovorom;
- carinska uvozna ili izvozna deklaracija, na temelju koje se roba carini;
- potvrda ili certifikat o porijeklu robe;
- potvrda o standardu robe;
- nalog za devizne doznake i nalog za otvaranje akreditiva
- neki drugi dokumenti ukoliko je u pitanju privremeni uvoz ili izvoz, radi oplemenjivanja

¹⁵ Šamanović, Josip. Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009

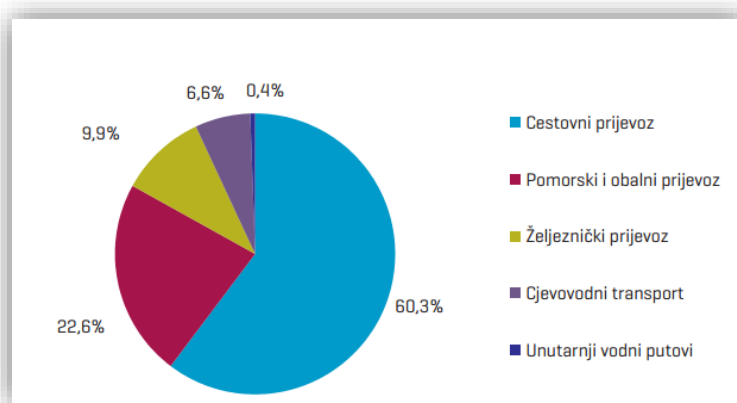
2.3. Posebnosti hrvatskog gospodarstva u djelatnosti prijevoza tereta

Poslovna logistika svakako je nezaobilazni čimbenik u razvoju slabije razvijenih gospodarstava kakvo je i hrvatsko.

U Republici Hrvatskoj je krajem 2012. godine bilo 8 568 pravnih osoba i 6 386 obrtnika u djelatnosti prijevoza i skladištenja. U toj je djelatnosti 2012. godine bilo zaposleno 76 085 djelatnika, što čini 5% od ukupnog broja zaposlenih.¹⁶

Ipak, značaj sektora prijevoza i skladištenja u hrvatskom gospodarstvu kontinuirano se smanjuje od 2004. godine. U ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti (BDV) 2009. godine sektor prijevoza i skladištenja sudjelovao je s udjelom od 4,7%. Za usporedbu, taj je udio 2004. godine iznosio 5,7%. Opisano kretanje posljedica je sporijeg rasta prometnog sektora od rasta ukupnog gospodarstva tijekom razdoblja prije gospodarske krize, te zatim bržeg pada sektora u odnosu na pad gospodarstva za vrijeme gospodarske krize.¹⁷

Potrebno je istaknuti kako cestovni prijevoz dominira u strukturi prijevoza robe. Tom se vrstom prijevoza odvijalo 60,3% ukupnog prijevoza robe tijekom prvih šest mjeseci 2013. godine (*slika 1*).

Slika 1. Struktura prijevoza robe prema prometnim granama

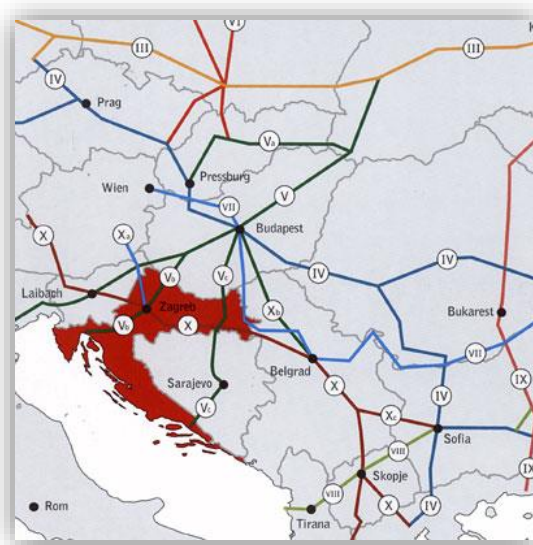
Izvor: Državni zavod za statistiku

¹⁶Dzs.hr, Statistički ljetopis 2012.

¹⁷ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1517.pdf

U 2012. godini je zabilježeno i smanjenje količine prevezene robe (33%) u odnosu na 2008. godinu. Količina prevezene robe smanjila se u svim granama prijevoza. Najveći pad, i to od 40,9%, zabilježen je u cestovnom prijevozu, najznačajnijoj vrsti prijevoza kad je riječ o prijevozu roba. Smanjenje prometa robom najvećim dijelom je povezano s negativnim kretanjima u djelatnostima prerađivačke industrije i trgovine.

Za razvoj poslovne logistike u Republici Hrvatskoj važno je istaknuti dobar geoprometni položaju Hrvatske (*slika 2*), budući da njezinim područjem prolaze prometni pravci koji povezuju zapadnu i srednju Europu s područjem jugoistočne Europe i Bliskog istoka. Republika Hrvatska istodobno je i podunavska i mediteranska zemlja, uključena u dva važna europska prometna podsustava: mediteranski i podunavski. Zbog svog dobrog prometnog položaja nalazi se na križanju važnih prometnih pravaca.¹⁸

Slika 2. Prometni položaj Republike Hrvatske

Izvor: Narodne novine

¹⁸ file:///D:/Korisni%C4%8Dki%20podaci/Downloads/SA_promet_studeni-2013.pdf

U promišljanju značenja razvoja poslovne logistike u Republici Hrvatskoj trebalo bi posebnu pažnju obratiti na značenje koje se pridaje logistici u razvoju prometnog sustava, kao i u djelatnostima javne uprave i državnim ustanovama gotovo u svim razvijenim europskim zemljama.

Najvažnije je da logistika poboljšava poslovne rezultate poduzeća i da kroz učinkovito stvaranje vrijednosti optimizira korištenje resursa. Kod međunarodnog logističkog sustava za gospodarske subjekte iz Republike Hrvatske posebno je važan razvoj unutarnjeg tržišta zemalja Europske unije, kojoj se Republika Hrvatska priključila 01. srpnja 2013. godine. Također, zbog otvaranja prema Europskoj uniji hrvatske su tvrtke posljednjih godina izložene konkurenciji velikih svjetskih kompanija, ne samo na inozemnom, nego i na domaćem tržištu.¹⁹

¹⁹ file:///D:/Korisni%C4%8Dki%20podaci/Downloads/SA_promet_studeni-2013.pdf

3. AKTIVNOSTI KOD PRIJEVOZA TERETA IZ REPUBLIKE HRVATSKE U ITALIJU

Na sljedećim stranicama biti će opisane logističke aktivnosti u prijevozu tereta između Republike Hrvatske i Italije (države članice Europske unije) koje su se odvijale u prijevozu tereta na **relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (I)**. U navedenom međunarodnom prijevozu predmet prijevoza je kamena vuna. Pošiljatelj tj. proizvođač kamene vune je industrija termičkih, akustičnih i protupožarnih izolacija KnaufInsulation d.o.o., a primatelj je poduzeće Termit s.r.l. koje se bavi postavljanjem toplinske izolacije. Prijevoz je obavljalo prijevozno poduzeće Hudek-Trgotrans d.o.o. iz Biljevca u Hrvatskoj.

U navedenom međunarodnom logističkom sustavu cilj je dostaviti robu primatelju u pravo vrijeme, na pravom mjestu, pod pravim uvjetima i uz minimalne troškove. Od činitelja oblikovanja međunarodnog logističkog sustava koji su opisani u općenitom dijelu, na ovaj logistički sustav posebno utječu:

- a) Način stupanja poduzeća na inozemno tržište,
- b) Kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu,
- c) Pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza.

3.1. Poslovanje poduzeća Knauf Insulation na tržištu Hrvatske i Italije

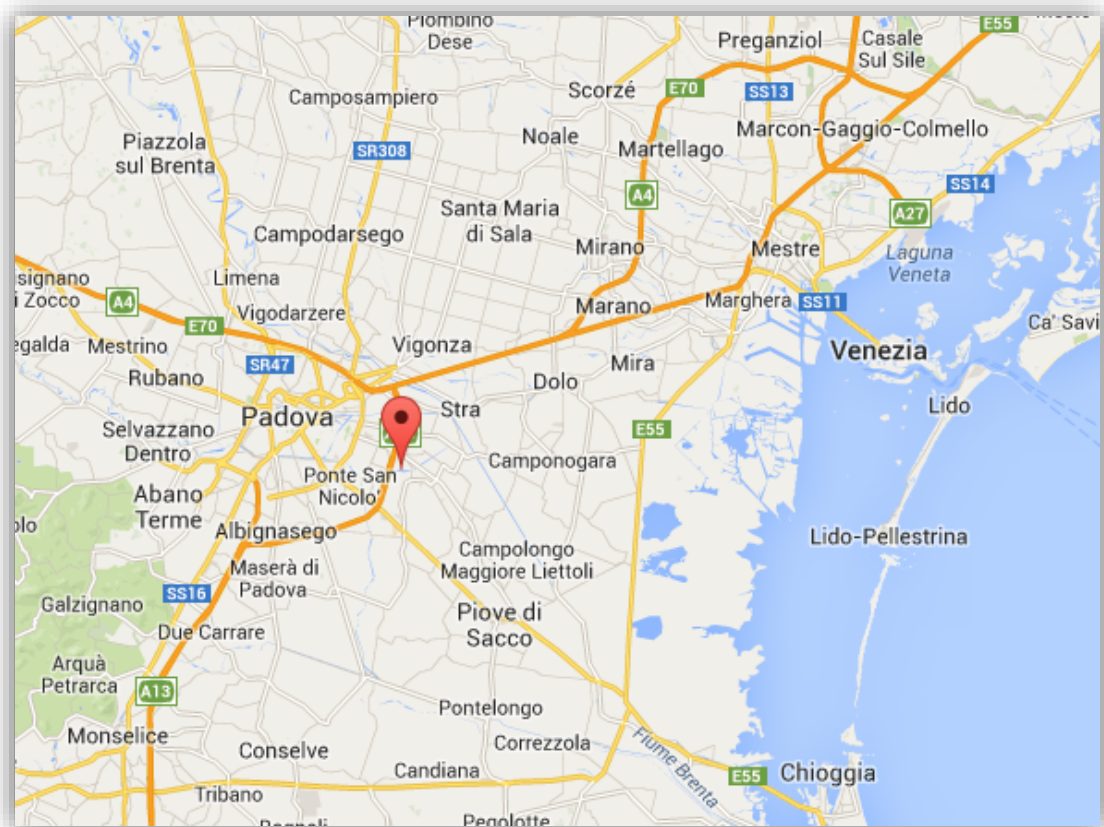
Načini stupanja pojedinog poduzeća na međunarodno tržište je vrlo važna smjernica za razvoj poduzeća, ali isto tako i za logističke aktivnosti koje se odvijaju. U navedenom slučaju poduzeće koje je pošiljatelj robe (KnaufInsulation) je poznati međunarodni proizvođač građevinskog materijala i sistema.

Knauf je obiteljsko poduzeće koje su 1932. u Njemačkoj osnovala braća Karl i Dr. Alfons N. Knauf. Danas poduzeće ima 25.000 zaposlenih u preko 150 tvornica u 40 zemalja širom svijeta, pa i u Republici Hrvatskoj. Knauf je u Hrvatskoj prisutan sa tri tvrtke – Knauf kod Knina s predstavništvom u Zagrebu, Lasellsberger Knauf iz Đurđevca te Knauf Insulation kod Novog Marofa.²⁰

²⁰Knaufinsulation.hr, Koncern Knauf

KnaufInsulation je dio koncerna Knauf i jedan je od najbrže rastućih proizvođača izolacije u svijetu koji u svojoj ponudi ima široku paletu izolacijskih materijala. Knauf Insulation je prisutan u više od 35 zemalja i s više od 30 proizvodnih pogona za proizvodnju različitih izolacijskih materijala.

Podružnica poduzeća Knauf Insulation koja je u ovom primjeru bila pošiljatelj robe nalazi se u Novom Marofu te se među ostalim bavi proizvodnjom kamene vune. U Italiji postoje četiri podružnice poduzeća Knauf, ali oni se ne bave proizvodnjom kamene vune koja je predmet prijevoza u ovom primjeru. Poduzeće Knauf Insulation je kamenu vunu slalo poduzeću Termit s.r.l. (slika 3) te se taj postupak odvijao prema Incoterms paritetu EXW što znači da je poduzeće Termit s.r.l. snosilo sve troškove i rizike od trenutka kada mu je roba stavljena na raspolaganje na utovarnom mjestu.

Slika 3. Položaj poduzeća Termit s.r.l.

Tvornica Knauf Insulation Novi Marof je smještena u industrijskoj zoni toga grada. Knauf Insulation (slika 4) ima dobar prometni položaj jer se nalazi uz glavnu cestovnu prometnicu te uz autocestu A4 koja ga povezuje u jednom smjeru sa Varaždinom, a u drugom smjeru sa Zagrebom. Uz cestovni prijevoz poduzeću je dostupan i željeznički prijevoz to jest pruga koja prolazi u neposrednoj blizini.

Slika 4. Položaj poduzeća Knauf Insulation u Novom Marofu

Poduzeće Knauf Insulation Novi Marof je među sto najvećih izvoznika u RH u 2013. u vrijednosti od 173.629.563 kuna. Polovicu proizvodnje Knauf Insulation izvozi u 16 europskih država, a drugu polovicu prodaje u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Tablica 1. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Italija)

	Ukupan izvoz	Izvoz u Italiju
Knauf Insulation	173.629.563 kn	5.444.114 kn

3.2. Pravni i administrativni propisi o izvozu robe u Italiju

Prilikom ulaska Hrvatske u Europsku uniju, točnije službenim ulaskom od 01. srpnja 2013. godine nestale su granice između Republike Hrvatske i Slovenije i Mađarske, što je u praksi značilo prestanak obavljanja izvozno – uvoznih carinskih kontrola na državnim granicama tih država. Što znači da zapravo više ne možemo pričati o uvozu/izvozu robe između članica Europske unije i Hrvatske nego je danas taj postupak samo robna razmjena domaće robe između članica Europske unije. Odnosno danas hrvatski gospodarstvenici trguju sa svojim partnerima iz Europske unije te otpremaju i dopremaju robu sa statusom domaće robe (onu koja je puštena u slobodan promet u jednoj od zemalja članica Europske unije) bez obavljanja carinskih formalnosti.

Kod robne razmjene između članica Europske unije kada je potrebno dokazati status robe Zajednice pošiljatelj je dužan (kako bi se sačuvao carinski status robe EU – domaće robe) uz pošiljku obavezno ispostaviti papirnatu ispravu kojom se dokazuje carinski status robe EU (tzv. T2L isprava). Navedena isprava može biti u obliku računa, druge komercijalne ili prijevozne isprave (otpremnice).

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju vrijeme izvršenja prijevoza se skratilo te zbog uklanjanja kontrole s graničnih prijelaza prema Europskoj uniji prijevoznici više ne gube vrijeme na čekanja na graničnim prijelazima. Zbog toga je za očekivati da će se povećati iskorištenost prijevoznih kapaciteta i smanjiti prijevozni troškovi.

Republika Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju postala dio jedinstvenog tržišta Europske unije, to jest, uspostavio se slobodan promet roba sa zemljama članicama Europske unije, zbog čega više nije moguće dobivati podatke o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s drugim zemljama članicama iz jedinstvenih carinskih deklaracija.

Kao zamjena za jedinstvene carinske deklaracije, u Europskoj uniji razvijen je sustav prikupljanja podataka o robnoj razmjeni direktno od poslovnih subjekata nazvan Intrastat.

Podaci robne razmjene važan su pokazatelj gospodarske uspješnosti i razvoja te se upotrebljavaju pri donošenju odluka vezanih za nacionalnu i europsku monetarnu i gospodarsku politiku, makroekonomske analize, ponajprije od strane Vlade Republike Hrvatske, Hrvatske narodne banke, kao i Europske unije, a radi praćenja ekonomskih i društvenih kretanja u Republici Hrvatskoj.

Obveznici PDV-a koji trguju sa zemljama članicama EU-a i prijeđu vrijednost praga uključivanja određenog za izvještajnu godinu obvezni su izvještavati za Intrastat. Vrijednosti pragova i izvještajne jedinice određuju se posebno za primitke i posebno za otpreme. Izvještajne jedinice obvezne su izvještavati za Intrastat za onaj tok u kojem je godišnja vrijednost robne razmjene sa zemljama članicama EU-a u prethodnom obračunskom razdoblju veća od određene vrijednosti praga uključivanja za taj tok, ili za oba trgovinska toka (primitak/otprema).

Vrijednost praga uključivanja za otpreme i primitke u 2014. iznosi 1.200.000 kuna. U Republici Hrvatskoj Državni zavod za statistiku je nositelj, tj. institucija zadužena za Intrastat istraživanje (metodologija, statistička obrada i diseminacija podataka), dok Carinska uprava prikuplja i kontrolira podatke iz Intrastat obrasca.

Intrastat istraživanje obuhvaća sve otpreme roba iz Republike Hrvatske u druge zemlje članice kao i primitke roba iz drugih zemalja članica u Republiku Hrvatsku. Tu se podrazumijeva nabava, prodaja, povrat robe; roba poslana na oplemenjivanje ili povrat robe s oplemenjivanja (osim popravaka i održavanja). Rok za dostavu Intrastat obrazaca je u pravilu 15-og dana u mjesecu koji slijedi nakon razdoblja izvještavanja (ako je 15. dan u mjesecu neradni dan, rok je prvi radni dan nakon 15.). Intrastat obrazac može popuniti sama izvještajna jedinica koja obavlja trgovinski posao ili to može povjeriti trećoj osobi, deklarantu. Odgovornost za točnost podataka kao i izvještavanje za Intrastat prema zadanim rokovima isključivo je na izvještajnoj jedinici bez obzira izvještava li sama ili preko deklaranta.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) Hrvatska posljednjih godina najviše roba plasirala na tržište Italije. Poduzeće Knauf Insulation u prosjeku izvozi jedan kamion dnevno u Italiju.

Tablica 2. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Italija)

	Republika Hrvatska	Knauf Insulation
Izvoz u Italiju	7.932.154.000 kn	5.444.114 kn

3.3. Logističke aktivnosti u prijevozu tereta na relaciji Novi Marfon (HR) – Saonara (IT)

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju logističarima i špediterima se promijenio opseg i sadržaj poslova koje obavljaju u poslovima robne razmjene između Hrvatske i ostalih članica EU.

Osnovni zadatak logističara i špeditera u okviru poslova izvoza je otprema robe u inozemstvo. Taj zadatak u prvom redu uključuje organizaciju i provedbu prijevoza robe, zastupanje u carinskom postupku, te obavljanje svih ostalih radnji koje s tim u svezi treba obaviti npr.: prijevozno osiguranje, angažiranje inspekcijskih službi.

U ovom slučaju kada se robna razmjena izvršava između zemalja članica Europske unije špediter ili logističar nisu potrebni sve do onog trenutka kada treba podnijeti Carinskoj upravi Intrastat obrazac otpreme ili primitka robe za prethodni mjesec. Navedeno se može vidjeti iz tehnološkog procesa prijevoza tereta koji se dijeli u tri faze:

1. Priprema prijevoznog procesa:

Na temelju godišnjeg ugovora o prijevozu sklopljena je suradnja između poduzeća Knauf Insulation i prijevoznog poduzeća Hudek-Trgotrans te je poduzeće Knauf Insulation poslalo prijevoznom poduzeću nalog za prijevoz 9.529,87 kg kamene vune (25 paleta, bruto težina 10.312,87 kg) na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT). Na temelju navedenih podataka prijevoznik je odabrao prijevozno sredstvo, prijevozni put te izdao prijevoznu dokumentaciju.

2. Izvršenje prijevoznog procesa:

Vozač je na utovarnom mjestu u Novom Marofu utovario robu te se uputio prema 430 kilometara udaljenom istovarnom mjestu u Saonari. Na graničnom prijelazu između Hrvatske i Italije više nije potrebno carinjenje robe te je vozač trebao samo proći policijsku kontrolu.

3. Okončanje prijevoznog procesa

Vozač se vratio u sjedište poduzeća te je pripremio vozilo za naredni prijevozni zadatak. Disponent je preuzeo prijevoznu dokumentaciju te je administrativno-komercijalno osoblje izradilo obračun troškova, fakturu prijevozne usluge te analizu kvalitete i isplativosti izvršenog prijevoza.

Navedeni prijevozni zadatak se izvršavao 24.01/25.01.2014. te je poduzeće Knauf Insulation obavezno ispuniti Intrastat obrazac za sve postupke otpreme roba za članice Europske unije u mjesecu siječnju. Za ispunjenje tog zadatka Knauf Insulation je zaposlilo poduzeće za međunarodnu špediciju i vanjsku trgovinu Zagrebšped d.o.o. s kojim ima potpisani godišnji ugovor o suradnji te je za obavljanje špediterskih poslova samo dovoljno da po završetku mjeseca Knauf Insulation špediteru dostavi sve fakture roba za prethodni mjesec. Nakon primitka faktura špediter je otvorio pozicijsku mapu u koju se odlažu sve isprave, poslovna pisma i bilješke koje se odnose na taj posao te je odredio broj i šifru pozicije (779-365) koju je upisao na prvu stranu pozicijske mape.

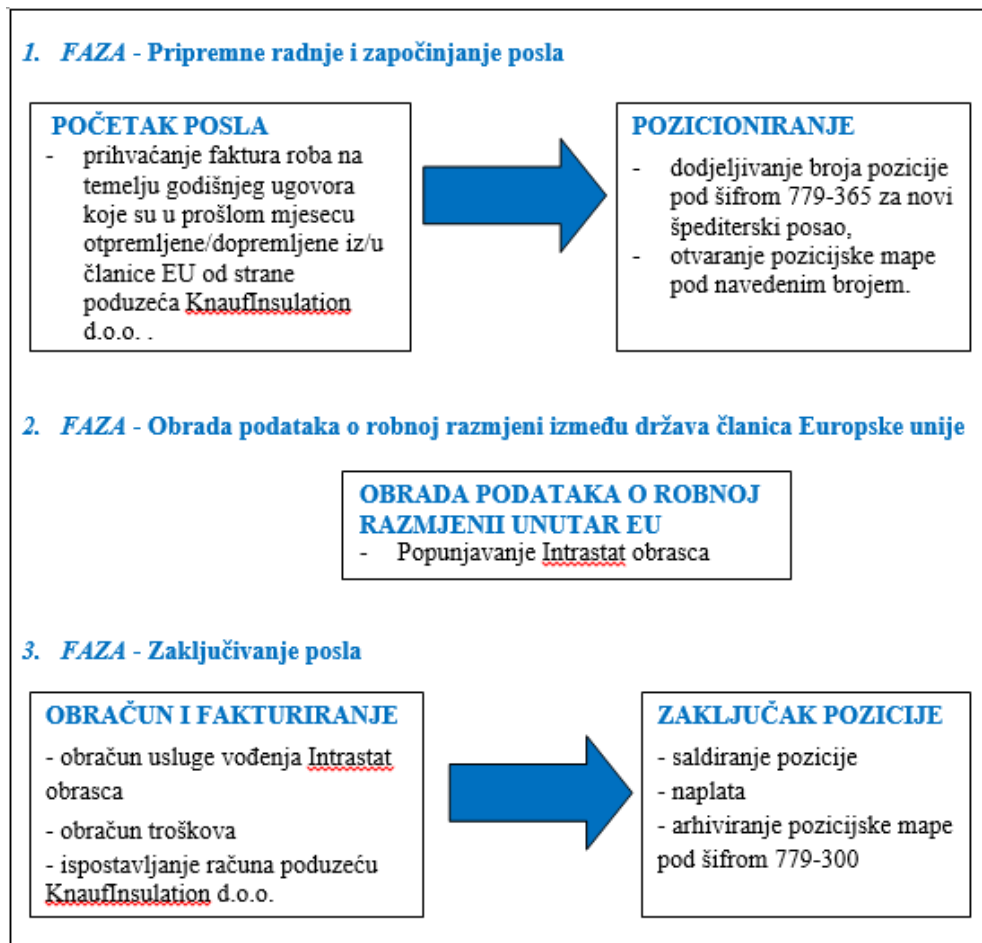
Špediter je morao najkasnije do 17.veljače ispuniti Intrastat obrazac primitaka i otpreme za poduzeće Knauf Insulation i taj obrazac dostaviti Carinskoj upravi. Intrastat obrazac otpreme je špediter ispunjavao na temelju faktura svih roba koje su se otpremale te i fakture za navedeni prijevozni zadatak (*prilog 1*). Kao što se vidi iz fakture naplata robe je išla preko žiro računa te se naplata robe izvršila u dogovorenom roku od 60 dana kako u su se dogovorila poduzeća Knauf Insulation i Termit s.r.l..

U nastavku je prikazan dio Intrastat obrasca koji prikazuje podatke za otpreme u Italiju. Špediteru je bilo potrebno 4 sata da na temelju svih dobivenih faktura za robu koja se otpremala prema članicama EU upiše podatke u Intrastat obrazac otpreme za mjesec siječanj. Taj posao je naplatio 375 kuna poduzeću Knauf Insulation kao stalnom klijentu te mu izdao fakturu za obavljeni posao (*prilog 2*).

1. Podaci o izvještajnoj jedinici OIB: 36020246002 Naziv: Knauf Insulation d.o.o. Adresa: Varaždinska 140, Novi Marof			
4. Podaci o deklarantu: OIB: HR02573674713 Naziv: Zagrebšped d.o.o. Adresa: Vodovodna 20a, Zagreb Zemlja: Hrvatska		5. Carinarnica Varaždin Odjel za Intrastat Vilka Novaka 48c HR - 42000 Varaždin Hrvatska	
2. Razdoblje izvještavanja 01 2014	3. Ukupan broj stavaka 00030	6. Vrsta obrasca I	7. Evidencijski broj 1400016539
9. Stavka 00030	17. Neto masa (kg) 594667,000		18. Količina u jedinici mjere
UKUPNO		19. Fakturna vrijednost (kn) 580000,000	20. Statistička vrijednost (kn) 580000,000
8. Datum 15. 02. 2014.			

Slika 5. Dio Intrastat obrascavezan za otpreme robe za Italiju

Na slici 6. su shematski prikazane radnje vezane za poslove špeditera koje su se odvijale u prethodno opisanom postupku prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT).

Slika 6. Aktivnosti kod prijevoza kamene vune na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT)

4. AKTIVNOSTI KOD PRIJEVOZA TERETA IZ REPUBLIKE HRVATSKE U SRBIJU

Na slijedećim stranicama biti će opisane logističke aktivnosti u prijevozu tereta između Republike Hrvatske i Srbije (države nečlanice Europske unije) koje su se odvijale na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB). U navedenom međunarodnom prijevozu predmet prijevoza je kamena vuna. Pošiljalac tj. proizvođač kamene vune je industrija termičkih, akustičnih i protupožarnih izolacija Knauf Insulation, a primatelj je podružnica poduzeća Knauf, Knauf iz Zemuna tj. Srbije. Prijevoz je obavljalo prijevozno poduzeće Hudek-Trgotrans d.o.o. iz Biljevca u Hrvatskoj.

U ovom međunarodnom logističkom sustavu cilj je dostaviti robu primatelju u pravo vrijeme, na pravom mjestu, pod pravim uvjetima i uz minimalne troškove. Od prethodno navedenih činitelja oblikovanja međunarodnog logističkog sustava, na ovaj logistički sustav posebno utječu:

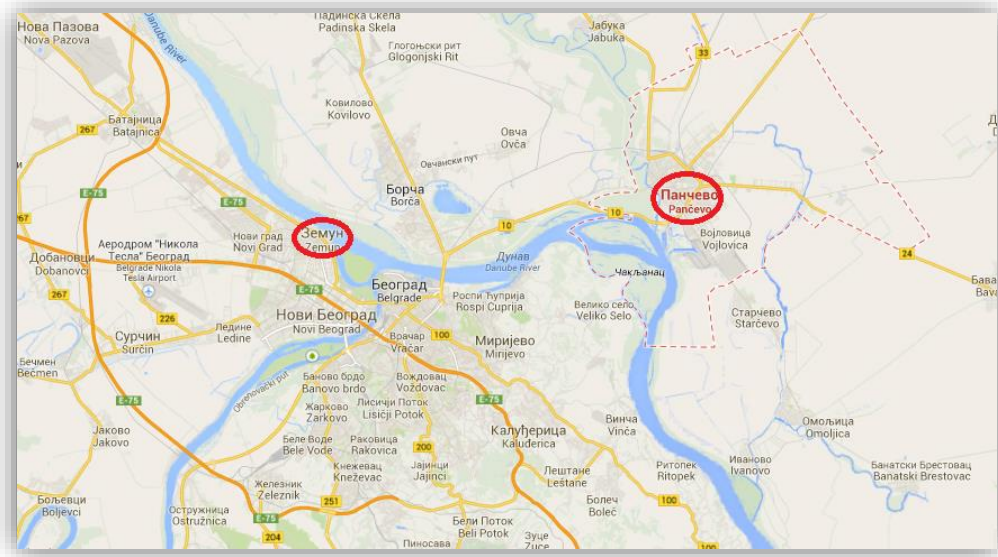
- a) Način stupanja poduzeća na inozemno tržište,
- b) Kvaliteta prijevoznih i popratnih usluga pri prijevozu,
- c) Pravni i administrativni propisi o uvozu i izvozu robe u zemlji izvoza.

4.1. Poslovanje poduzeća Knauf Insulation na tržištu Hrvatske i Srbije

U navedenom slučaju poduzeće koje je pošiljalac robe je isto poduzeće koje je bilo pošiljalac robe na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT). Poduzeće Knauf Insulation kao veliki međunarodni koncern ima svoje podružnice diljem Europe pa tako kako je već i navedeno i u Hrvatskoj te Srbiji u predgrađu Beograda (dvije podružnice, Knauf i Knauf Insulation u Zemunu te proizvodnja u Surdulici).

U ovom konkretnom slučaju jedna poslovnica iz jedne države je slala drugoj poslovnici u drugoj državi određenu količinu robe.

Podružnica poduzeća Knaufa u Srbiji koja je u ovom primjeru bila primatelj robe nalazi se u Zemunu, ali mjesto isporuke je bilo u Pančevu kod poduzeća TERMOCO PLAT d.o.o. (*slika 7*).

Slika 7. Položaj primatelja robe i mjesta isporuke

Budući da je jedna podružnica slala drugoj svojoj podružnici robu ovaj se postupak robne razmjene izvršavao prema Incoterms paritetu DAP. Što znači da je poduzeće Knauf Insulation Novi Marof moralo snositi sve troškove i rizik, sve dok se roba nije stavila na raspolaganje primatelju za iskrcaj u mjestu isporuke to jest Pančevu.

Poduzeće Knauf Insulation u prosjeku izvozi dva kamiona dnevno u Srbiju te su u *tablici 3* prikazani podaci vezani za izvoz u 2013. godini.

Tablica 3. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Srbija)

	Ukupan izvoz	Izvoz u Srbiju
Knauf Insulation	173.629.563 kn	6.750.0 kn

4.2. Pravni i administrativni propisi o izvozu robe u Srbiju

Europska unija kao carinska unija nema svoje carinske službe, nego poslove carinjenja obavljaju one zemlje članice, čije su granice ujedno i vanjske granice Europske unije. Stoga je Republika Hrvatska s danom ulaska u Europsku uniju preuzela carinske poslove od Slovenije i Mađarske. Pojačane carinske kontrole i dalje se obavljaju na granicama s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom koje su od 01. srpnja 2013. godine postale „treće države“ u odnosu na Republiku Hrvatsku i druge članice Europske unije, odnosno granice s tim državama postale su vanjske granice Europske unije.

Kod uvoza, odnosno izvoza robe iz Republike Hrvatske u treće zemlje, hrvatski se gospodarstvenici moraju pridržavati svih zahtjeva i formalnosti koje je Europska unija uvela kako bi osigurala funkcioniranje i zaštitu te konkurentnost jedinstvenog europskog tržišta.

Sa ulaskom RH u EU pokrenuo se niz promjena u mnogim segmentima gospodarskog života, između ostaloga i u međunarodnoj trgovinskoj razmjeni. Ulaskom u EU, Hrvatska je prestala primjenjivati dotadašnje sporazume o slobodnoj trgovini, uključujući i Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (engl. Central European Free Trade Agreement ili, skraćeno, CEFTA). Istodobno Hrvatska je kao nova punopravna članica preuzela važeće trgovinske sporazume koje je Europska unija sklopila s trećim zemljama. Hrvatska je bila članica CEFTA-e od 2003. i u velikoj je mjeri liberalizirala svoju trgovinu s članicama te ekonomske integracije. Primjerice, snižene stope carine primjenjivale su se i pri izvozu u Srbiju, koja je drugi najvažniji partner Hrvatske među članicama CEFTA-e.

Ulaskom u EU prestaju vrijediti hrvatski ugovori unutar CEFTA-e što najviše pogađa hrvatsku poljoprivredno-prehrambenu industriju zbog povećanja carina za žive životinje, meso, ribe i cvijeće. Također neke od najvećih hrvatskih tvrtki, kao Agrokor, već imaju svoje pogone u BiH i Srbiji, kako bi izbjegli carine na tržištu CEFTA-e.

U *tablici 4* su prikazani podaci Državnog zavoda za statistiku vezano za izvoz u Srbiju.

Tablica 4. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Srbija)

	Republika Hrvatska	KnaufInsulation
Izvoz u Srbiju	2.288.209.000 kn	6.750.000 kn

4.3. Logističke aktivnosti u prijevozu tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB)

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju logističarima i špediterima koji rade na poslovima robne razmjene između Hrvatske i nečlanica Europske unije nije se promijenio opseg i sadržaj poslova koji obavljaju što se može vidjeti iz tehnološkog procesa prijevoza tereta koji se odvijao kroz tri karakteristične faze:

1. Priprema prijevoznog procesa:

Na temelju godišnjeg ugovora o prijevozu sklopljena je suradnja između poduzeća Knauf Insulation i prijevoznog poduzeća Hudek-Trgotrans te je poduzeće Knauf Insulation poslalo prijevoznom poduzeću nalog za prijevoz 8.290,33 kg kamene vune (22 palete, bruto težina 9.075,33 kg) na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB). Na temelju navedenih podataka prijevoznik je odabrao prijevozno sredstvo, prijevozni put te izdao prijevoznu dokumentaciju.

2. Izvršenje prijevoznog procesa:

Vozač je na utovarnom mjestu u Novom Marofu utovario robu iz naloga za prijevoz te se uputio prema Varaždinu gdje je ocarinio robu te je zatim krenuo prema 420 kilometara udaljenom istovarnom mjestu u Pančevu. Na graničnom prijelazu između Hrvatske i Srbije je morao proći carinsku i policijsku kontrolu.

3. Okončanje prijevoznog procesa:

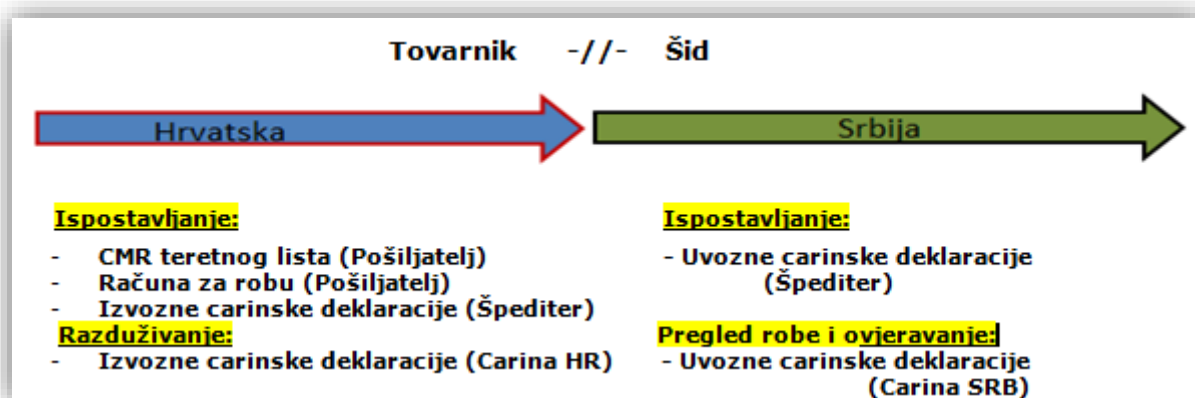
Vozač se vratio u sjedište poduzeća te je pripremio vozilo za naredni prijevozni zadatak. Disponent je preuzeo prijevoznu dokumentaciju te je administrativno-komercijalno osoblje izradilo obračun troškova, fakturu prijevozne usluge te analizu kvalitete i isplativosti izvršenog prijevoza.

U prikazanom postupku se može primijetiti kako se radi o izvoznom postupku odnosno o iznošenju domaće robe iz carinskog područja. Sva domaća roba namijenjena izvozu mora se staviti u izvozni postupak, s iznimkom robe stavljene u postupak vanjske proizvodnje ili u provozni postupak. Izvozni postupak se obavlja pomoću izvozne deklaracije. Izvozna se deklaracija podnosi kod carinarnice koja je odgovorna za nadzor nad područjem u kojem izvoznik ima prebivalište ili u kojoj je roba zapakirana ili utovarena za izvoz. Carinarnica prihvaća carinsku deklaraciju pod uvjetom da je pravilno popunjena i da su priložene sve ispravne isprave. Stavljanje robe u postupak izvoza odobrava se pod uvjetom da se roba izvede iz carinskog područja u onakvom stanju u kojem je bila u trenutku prihvaćanja izvozne deklaracije. Carinski postupci pravila su što propisuju kako će osobe, sudionici u carinski dopuštenim postupcima i postupanjima postupati sa stranom i domaćom robom stavljenom u carinski postupak ili drugo carinski dopušteno postupanje.

Osnovni zadatak špeditera u okviru poslova izvoza je kako je već spomenuto otprema robe u inozemstvo. Kako bi mogli kontrolirati i operativno pratiti pošiljke na čitavom prijevoznom putu, špediterske kuće međunarodnog značaja imaju vlastitu mrežu poslovnih jedinica koja pokrivaju najznačajnija čvorišta prometnih pravaca na kojima se odvija glavnina njihovih poslovnih aktivnosti. Tako i špeditersko/logističko poduzeće Zagrebšped, koje je ovlaštenu špediter poduzeća Knauf Insulation, ima na svim graničnim prijelazima prema trećim državama poslovnice.

Potreba za logističarom i špediterom je u konkretnom postupku nastala kada je poduzeće Knauf Zemun (SRB) poslalo narudžbenicu za 8.290,33 kg kamene vune (22 palete, bruto težina 9.075,33 kg) poduzeću Knauf Insulation iz Novog Marofa (HR). Pošto su navedena poduzeća zapravo podružnice istoga poduzeća dogovoren je Incoterms termin DAP te da se taj cjelokupni postupak izvoza izvrši, Knauf Insulation (HR) je poslalo dispoziciju (*prilog 3*) špediterskom poduzeću Zagrebšped s kojima imaju potpisani godišnji ugovor o suradnji. Špediter je pristupio izvršenju ugovora na temelju dispozicije svog nalogodavca te fakture robe (*prilog 4*). Nakon prihvaćanja dispozicije špediter je otvorio pozicijsku mapu te je odredio broj i šifru pozicije (779-300) koju je upisao na prvu stranu pozicijske mape.

Postupak izvoza uvijek započinje popunjavanjem CMR-a (međunarodnog teretnog lista) te izradom izvozne deklaracije. U ovom konkretnom slučaju sam pošiljatelj je izradio CMR (*prilog 5*) te je zadatak špeditera bio izraditi izvoznu deklaraciju. Svaka roba koja se namjerava iznijeti iz carinskog područja EU mora biti prethodno elektronskim putem (izlaznom skraćenom deklaracijom) najavljena carinskoj službi. Prije izrade izvozne deklaracije špediter se usmenim putem dogovorio sa pošiljateljem robe kako će se prijevoz vršiti preko graničnog prijelaza Tovarnik. Prijevozno sredstvo s kojim se vršio prijevoz je prije kretanja prema istovarnom mjestu morao doći u Carinarnicu Varaždin na carinjenje robe. Prilikom dolaska na carinjenje vozač se javio špediteru poduzeća Zagrebšped koje mu je izdalo izvoznu deklaraciju (*prilog 6*) i provjerio da li ima sve potrebe dokumente (CMR, otpremnicu (*prilog 7*), fakturu i izvoznu deklaraciju). Nakon toga se uspješno izvršio carinski pregled robe te je vozač nastavio put prema graničnom prijelazu Tovarnik na hrvatskoj strani te graničnom prijelazu Šid na srpskoj strani. Na hrvatskom graničnom prijelazu su pregledani carinski dokumenti i vozač se razdužio sa izvoznom deklaracijom te je na srpskoj strani dobio uvoznu deklaraciju (*slika 8*).

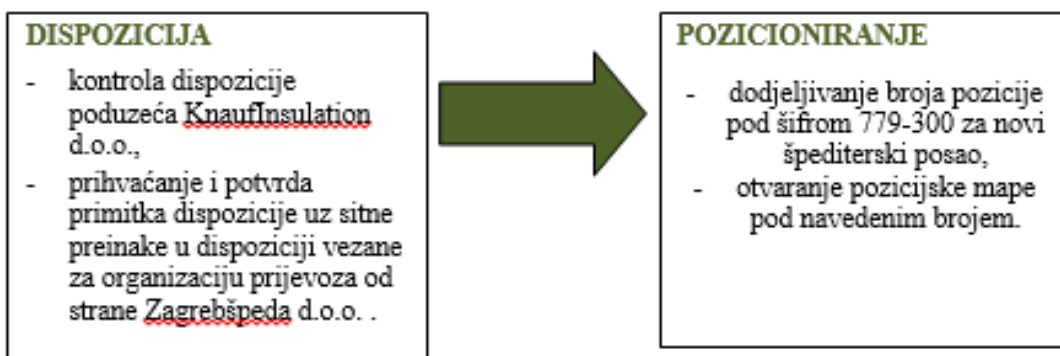

Slika 8. Postupci u prijelazu robe iz Hrvatske u Srbiju

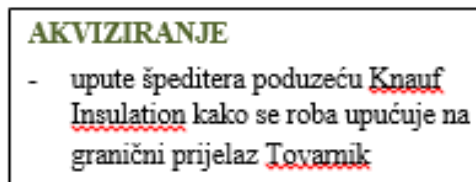
Za kraj je ostao još jedan posao logističara i špeditera, a to je napisati fakturu za obavljenу uslugu (*prilog 8*) koju šalje radi naplate svoje usluge nalogodavcu.

Kao što se iz svega navedenog vidi poslovi izvoza sastoje se od niza funkcionalnih skupina radnji, u kronološkom slijedu vezanih uz pojedine faze izvršenja otpreme robe. Glavni elementi tijekom i tehnike poslova izvoza su u praktičnoj realizaciji uvijek zastupljeni, dok obavljanje pojedinih radnji uvjetuje posebnost potreba u svakom konkretnom slučaju. Tako kod poslova izvoza u 2. fazi (organizacija i provedba prijevoza) špediter može biti zadužen za ugovaranje prijevoza i uspostavljanje prijevoznih isprava, ugovaranje prijevoznog osiguranja, prekrcaja i skladištenja, dok je u ovom slučaju bio zadužen samo za organiziranje prelaska graničnog prijelaza. Na *slici 9*.su prikazane radnje koje su se odvijale u konkretnom postupku.

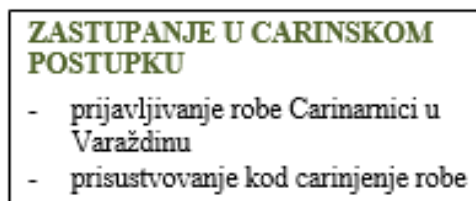
1. FAZA - Pripremne radnje i započinjanje posla

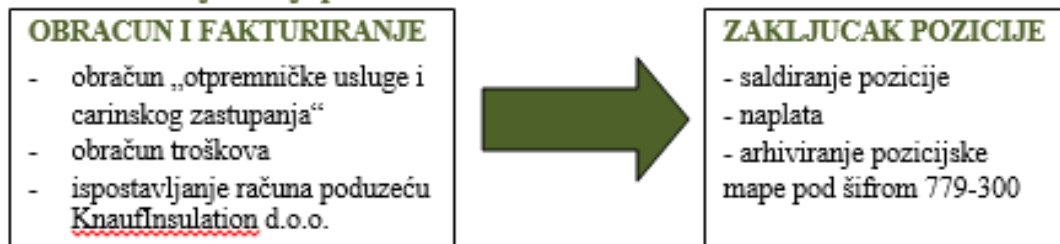
2. FAZA - Organizacija i provedba prijevoza

3. FAZA - Obavljanje carinskih formalnosti

4. FAZA - Zaključivanje posla

Slika 9. Aktivnosti kod prijevoza kamene vune na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB)

5. USPOREDBA AKTIVNOSTI U PRIJEVOZU TERETA IZMEĐU RH I DRŽAVE ČLANICE EU, TE IZMEĐU RH I TREĆE ZEMLJE

Prilikom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji uvjeti trgovinske razmjene (uvoz/izvoz) utvrđeni međunarodnim ugovorima koje je sklopila Republika Hrvatska prestali su vrijediti te su se počeli primjenjivati uvjeti trgovinske razmjene utvrđeni međunarodnim ugovorima koje je sklopila Europska unija.

Danas hrvatski gospodarstvenici trguju sa svojim partnerima iz Europske unije te otpremaju i dopremaju robu sa statusom domaće robe bez obavljanja carinskih formalnosti. Sa druge strane, pojačane carinske kontrole i dalje se obavljaju na granicama s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom koje su od 01. srpnja 2013. godine postale „treće države“ u odnosu na Republiku Hrvatsku i druge članice Europske unije, odnosno granice s tim državama postale su vanjske granice Europske unije. Kod uvoza, odnosno izvoza robe iz Republike Hrvatske u treće zemlje, hrvatski se gospodarstvenici moraju pridržavati svih zahtjeva i formalnosti koje je Europska unija uvela kako bi osigurala funkcioniranje i zaštitu te konkurentnost jedinstvenog europskog tržišta.

Na slijedećim stranicama biti će prikazane posljedice navedenih promjena u poslovanju distribucijskih poduzeća, odnosno usporedit će se logističke aktivnosti u prijevozu tereta između RH i države članice EU te između RH i treće države.

5.1. Usporedba opsega i sadržaja logističkih aktivnosti kod distribucije roba

Opseg i sadržaj logističkih aktivnosti u prijevozu tereta ovisi od niza funkcionalnih skupina radnji vezanih uz pojedine faze izvršenja otpreme robe. Glavni elementi tijeka i tehnike poslova izvoza, kao što su ugovaranje posla te fakturiranje izvršene usluge su u realizaciji uvijek zastupljeni, dok obavljanje pojedinih radnji uvjetuje posebnost potreba u svakom konkretnom slučaju. Tako su logističar i špediter poduzeća Zagrebšped imali različite zadatke kod prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT) te na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB) (*tablica 5*).

Aktivnost	Relacija: Novi Marof (HR) – Saonara (IT)			Relacija: Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB)		
	Nositelj aktivnosti	Vremenski o trajanje aktivnosti	Ishod aktivnosti	Nositelj aktivnosti	Vremenski o trajanje aktivnosti	Ishod aktivnosti
Pripremne radnje i započinjanje posla <ul style="list-style-type: none"> Kontrola, prihvaćanje i potvrda primitka dispozicije ili fakture robe kod vođenja Intrastat obrasca Otvaranje pozicijske mape Zaključivanje ugovora o špediterskim poslovima 	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	1 min.	ZAPOČINJANJE POSLA	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	ZAPOČINJANJE POSLA
	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	DODJELJIVANJE BROJA I ŠIFRE POSLA	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	DODJELJIVANJE BROJA I ŠIFRE POSLA
	DIREKTOR	30 min.	STALNA SURADNJA ZBOG POTPISANOG GODIŠNJEG UGOVORA	DIREKTOR	30 min.	STALNA SURADNJA ZBOG POTPISANOG GODIŠNJEG UGOVORA
Organizacija i provedba prijevoza <ul style="list-style-type: none"> Ugovaranje prijevoza i ispostavljanje prijevoznih isprava Ugovaranje prijevoznog osiguranja Akviziranje termina ukrcaja/otpreme Akviziranje prelaska granice 	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	PRELAZAK GRANICE PREKO GRANIČNOG PRIJELAZA TOVARNIK/ŠID
Obavljanje carinskih formalnosti <ul style="list-style-type: none"> Prijavljivanje robe Carinarnici Carinjenje robe 	-	-	-	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	15 min.	IZRADA IZLAZNE DEKLARACIJE
	-	-	-	CARINIK	15 min.	STAVLJANJE ROBE POD CARINSKI NADZOR
Obrada podataka o robnoj razmjeni između država članica Europske unije <ul style="list-style-type: none"> Vođenje Intrastat obrasca 	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	2 min.	PODATAK O ROBNOJ RAZMJENI IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU	-	-	-
Zaključivanje posla <ul style="list-style-type: none"> Obračun i evidentiranje troškova Fakturiranje špediterske usluge i ispostavljanje fakture Saldiranje i arhiviranje pozicije/pozicijske mape 	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	1 min.	PODACI O KVALITETI I ISPLATIVOSTI POSLA	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	PODACI O KVALITETI I ISPLATIVOSTI POSLA
	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	NAPLATA POSLA	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	NAPLATA POSLA
	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	ZAKLJUČIVANJE POSLA	ŠPEDITER/ LOGISTIČAR	5 min.	ZAKLJUČIVANJE POSLA

Tablica 5. Usporedba logističkih usluga na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT) te Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB)

Kao što se vidi iz prethodne tablice opseg i sadržaj logističkih aktivnosti je vrlo različit kod obje uspoređene relacije.

Kod **prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT)**, posao logističara i špeditera se samo sastojao od vođenja Intrastat obrasca. Ovdje je bitno spomenuti kako Intrastat obrazac može popuniti sama izvještajna jedinica koja obavlja trgovinski posao ili to može povjeriti trećoj osobi, deklarantu tj. špediteru. U ovom slučaju poduzeće Knauf Insulation je posao povjerio poduzeću Zagrebšped zbog dugogodišnje uspješne i uhodane suradnje. Intrastat obrazac se zasebno vodi za sve otpreme iz poduzeća Knauf Insulation u zemlje članice EU te za sve primitke robe iz zemalja članice EU u poduzeće Knauf Insulation. Za vođenje Intrastat obrasca svih otprema za mjesec siječanj špediteru je bilo potrebno četiri sata te je tu uslugu naplatio 375 kuna. Kada bi se promatralo koliko je vremenski špediter utrošio samo na opisani prijevozni zadatak to bi bilo 17 minuta na pripremne radnje i zaključivanje posla te 2 minute po fakturi robe za vođenje Intrastat obrasca.

Kod **prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo(SRB)**, posao logističara i špeditera se sastojao od četiri klasične faze obavljanja izvoznog posla (pripreme radnje, organizacija i provedba prijevoza, obavljanje carinskih formalnosti i zaključivanje posla). Za navedene poslove špediteru je bilo potrebno sat vremena efektivnog rada te je za tu uslugu naplatio 93,75 kuna. Kako bi bilo lakše usporediti dvije navedene relacije važno je spomenuti kako je poduzeće Knauf Insulation u mjesecu siječnju 2014. godine imalo 50 prijevoznih zadataka tj. izvoznih poslova prema Srbiji. Drugim riječima, špediter je u mjesecu siječnju utrošio ukupno 50 sati efektivnog rada na navedene poslove te je za te usluge ispostavio fakture u ukupnom iznosu od 4.678,50 kuna.

6. ZAKLJUČAK

Međunarodni logistički sustav bavi se fizičkim kretanjem proizvoda između proizvođača i konačnih kupaca na jednome, odnosno na različitim tržištima. Kod poslova međunarodne robne razmjene za hrvatske gospodarstvenike se mnogo toga promijenilo ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju čime je ona postala dio jedinstvene Carinske unije. Unutar područja carinske unije roba se kreće slobodno jer između zemalja članica nema granica niti carinskog nadzora te se primjenjuju jedinstveni carinski propisi odnosno carinski sustav Europske unije. Ipak, postoji obveza statističkog izvješćivanja i praćenja robne razmjene između članica Europske unije putem Intrastat-a. Prilikom robne razmjene između Republike Hrvatske i trećih zemalja primjenjuju se carinski postupci kao i do sada: provoz, izvoz, carinsko skladištenje, unutarnja proizvodnja, vanjska proizvodnja, privremeni uvoz, prerada pod carinskim nadzorom, slobodne zone i slobodna skladišta. Samim time poslovi koji se trebaju obaviti prilikom navedenih carinskih postupaka ostali su isti. Kroz usporedbu logističkih aktivnosti prilikom prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB) uočljivo je kako je opseg i sadržaj poslova robne razmjene prema trećim zemljama ostao isti kao i prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Čak što više, bilježi se rast izvoza u te države što potvrđuje primjer poslovanja poduzeća Knauf Insulation. Usporedbom logističkih aktivnosti prilikom prijevoza tereta na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT) prikazuju se podaci kako se opseg i sadržaj poslova logističara i špeditera u poslovima robne razmjene između država članica Europske unije sveo na minimum ili potpuno nestao jer se izvozna poduzeća rijetko odlučuju za poslove vođenja Intrastat obrasca zaposliti špeditera pošto navedene poslove mogu obavljati i sami. Navedeno za špeditere – logističare predstavlja smanjenje opsega posla, ali se istovremeno pozitivno održava na prijevoz i gospodarstvo u cjelini.

Zaključak da u prijevozu tereta između država članica Europske unije špeditersko - logistička djelatnost ima manji značaj i ulogu tek je djelomično ispravan. To potvrđuje činjenica da je bez njihovog angažiranja moguće organizirati jednostavne prijevoze na relativno kratkim relacijama jednom granom prometa, kao što je to slučaj u odabranom primjeru prijevoza. Međutim, za budućnost logističke djelatnosti je važno da prometna politika Europske unije potiče istodobnu uporabu dvaju transportnih sredstava iz dviju različitih prometnih grana pri čemu je bitno spomenuti kako cjelokupni proces međunarodnog multimodalnog prijevoza izvršava ili organizira operator multimodalnoga prijevoza koji ujedinjuje djelatnosti logističara i prijevoznika.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Golac, B., Ogranizacija i tehnika prijevoza tereta u cestovnom prometu. Zagreb. Škola za cestovni promet, 2001.
2. Segetlija, Z., Uvod u poslovnu logistiku. Osijek. Ekonomski fakultet, 2008.
3. Šamanović, J., Prodaja-distribucija-logistika. Split. Ekonomski fakultet, 2009.
4. Zelenika, R., Logistički sustavi, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2005
5. Rogić, K., Predavanja iz kolegija Gospodarska logistika IV, nastavni materijali, 2016.

Web stranice:

1. Koncern Knauf. Dostupno na: <http://www.knaufinsulation.hr/o-koncernu-knauf> (20.05.2017.)
2. Carina.hr. Dostupno na: <http://www.carina.hr/Pocetna/index2.aspx> (20.05.2017.)
3. Statistički ljetopis. Dostupno na:
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2012/sljh2012.pdf (21.05.2017.)
4. http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1517.pdf (21.05.2017.)
5. <https://www.google.hr/search?q=Prometni+polo%C5%BEaj+Republike+Hrvatske&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwio3ZP0nLHUAhULahoKHRbTDP4QAUIBigB&biw=1366&bih=662> (21.05.2017.)
6. <https://www.google.hr/maps/place/Termit+Srl/@45.3787088,11.9594657,17z/data=!3m1!4m5!3m4!1s0x477ec4f0215d28ed:0xbf71a8821bcf7848!8m2!3d45.3787088!4d11.9616544> (21.05.2017.)
7. <https://www.google.hr/maps/place/Knauf/@46.1897558,16.3437027,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x476606b360b1bd09:0x56fc0abc949552e9!8m2!3d46.1897558!4d16.3458914> (21.05.2017.)
8. <http://www.dzs.hr/Hrv/intrastat/intrastat.htm> (21.05.2017.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Struktura prijevoza robe prema prometnim granama,.....	12
Slika 2. Prometni položaj Republike Hrvatske,	13
Slika 3. Položaj poduzeća Termit s.r.l.....	16
Slika 4. Položaj poduzeća Knauf Insulation u Novom Marofu.....	17
Slika 5. Dio Intrastat obrasca vezan za otpreme robe u Italiju,	21
Slika 6. Aktivnosti kod prijevoza kamene vune na relaciji Novi Marof (HR) – Saonara (IT).	22
Slika 7. Položaj primatelja robe i mjesto isporuke,	24
Slika 8. Postupci u prijelazu robe iz Hrvatske u Srbiju.....	28
Slika 9. Aktivnosti kod prijevoza kamene vune na relaciji Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB).....	29

POPIS TABLICA

Tablica 1. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Italija).....	17
Tablica 2. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Italija).....	19
Tablica 3. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Srbija).....	24
Tablica 4. Izvoz poduzeća Knauf Insulation u 2013. godini (Srbija).....	25
Tablica 5. Usporedba logističkih usluga na relaciji Novi Marof (HR)-Saonara (IT) te Novi Marof (HR) – Pančevo (SRB).....	31

Prilog 1.

Receipt date: 24.01.2014. Date and time of creation: 24.01.2014. 7:14:38 Page 1 Receipt: 2503/1/1 InternalNr: 430504979

Payment date: 24.03.2014. Receiptnr: 24.01.2014

Our VAT nr:
HR36020246002

KNAUF INSULATION d.o.o. Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof

Issuer: TERMIT S.R.L. MAGAZINO
ŽELJKA BOSILJ
TEL.: 0038542401375
Fax: 0038542611030
Mail: zeljka.bosilj@knaufinsulation.com

Via Emilia Romagna 15
35020 Saonara, Italy

Recipient of goods:
TERMIT S.R.L. MAGAZINO
Via Emilia Romagna 15
35020 Saonara, Italy

Payer:
TERMIT S.R.L. MAGAZINO
Via Emilia Romagna 15
35020 Saonara, Italy

Payment: Transfer to our accountnr. 2100252656
SWIFT ZBAHR2X; IBAN HR6523600001101720738 in
ZAGREBAČKA BANKA d.d. ZAGREB;
Delivered goods stays in seller's custody till
the full amount is paid to the seller's bank account.
Packaging returns is not included in the price.

Exporter of the products covered by this document declares that,
except where otherwise clearly indicated, these products are preferential European origin.
Place of issue: Knauf Insulation d.o.o., Novi Marof, Contractnr: 35/2014

Item	Material	Origin	Quantity	Bruto price	Measue	Unit	Discount	VAT%	Item value	EUR
**** Ordernr: 39040404 Date: 20.01.2014. Dispatchnr: 83563132 Date: 13.03.2014. Ordernr.: 10/9-11114										
Transport: 1933775, Tank ID: 054-T-421/M24-E-096										
12	2423305	HR	25 PAL DP-10 20x600x1000 mm 291 PC EAN: 3850340523915	1,18		M 2			00,00	5.231,90
								9.529,87	kg	

EU custom tariff code: 68061000
Country of origin: Croatia

KNAUF INSULATION

Receipt date: 24.01.2014. Date and time of creation: 24.01.2014. 7:14:38 Page: 2 **Receipt: 2503/1/1**
Internalnr: 430504979

Payment date: 24.03.2014. Receiptnr: 24.01.2014

Our VAT nr:
HR36020246002

KNAUF INSULATION d.o.o. Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof

Issuer: TERMIT S.R.L. MAGAZINO
ŽELJKA BOSILJ
TEL.: 0038542401375
Fax: 0038542611030
Mail: zeljka.bosilj@knaufinsulation.com

Via Emilia Romagna 15
35020 Saonara, Italy

Bruto weight: 10.312,87
Netto weight: 9.529,87

Total items: 5.231,90

Export tax: 00,00%
Total: 5.231,90 EUR

Terms of payment: 60 D Neto

Parity: EXW.

VAT is not calculated in accordance with Art. 41, Par. A, t. 1. of the Law on VAT. Reverse charge.
Payment method: bank account

All agreements and deals are based on general conditions of sale, delivery and payment.
The above listed products will be delivered according to the latest product information. Note the current guidelines for treatment.
Furthermore apply the relevant standards and accepted technical rules. General conditions of sale, delivery and payment and other documentation can be requested at KNAUF INSULATION d.o.o. Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof, tel. +38542401300, fax +38542611030 or search on Internet at any time at www.knaufinsulation.com

Please always specify your internal account number.

Account issued mechanically and is valid without a stamp and signature.

KNAUF INSULATION

d.o.o.

Specification of VAT value:

	VAT%	Total:	VAT total:
EUR	00,00	5.231,90	0,00
Total EUR:		5.231,90	0,00
HRK:	00,00	39.946,23	0,00
TOTAL HRK:		39.946,23	0,00

Course: 7,63513 - 24.01.2014.

Prilog 2.

Zagrebšped d.o.o. međunarodna špedicija, unutarnja i vanjska trgovina

Pozicija: 779-365
Izvoznik: KnaufInsulation d.o.o., Novi Marof
Razdoblje izvještavanja: 01.2014.

Datum računa: 20.02.2014.
Varaždin, 20.02.2014, 14:04:39

Račun br. : 402/779/1

Redni broj	Opis	Kn
1	Vođenje Intrastat-a	300,00
		75,00
	PDV 25% (st. 1) obračunat na osnovicu 300,00	
	Ukupno:	375,00 KN
	Datum izvršenja usluga: 15.02.2014	
	Porezna osnovica 25%: 300,00	
	PDV 25%: 75,00	
	Račun izradio/la: Željko Došen	

ZAGREBSHPED
d.o.o. za međunarodnu špediciju
i vanjsku trgovinu
Zagrebački Vojvođinski trgovački
odjel - Zagreb
www.zagrebšped.hr

Prilog 4.

Datum računa

14.01.2014.

Datum i vrijeme kreiranja

14.01.2014. 8:49:38

List

1

Račun 2497/1/1

Interni broj 4305049081

Datum valute

14.03.2014.

Račun br.

14.01.2014.

Šifra kupca

1059519

Naš PDV broj

HR36020246002

KNAUF INSULATION d.o.o. Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof

Izdavatelj

ZELJKA BOSILJ

Tel: 0038542401375

Faks: 0038542611030

Mail: zeljka.bosilj@knaufinsulation.com

KNAUF D.O.O.

ZEMUN

11080 ZEMUN

SRBIJA

Primatelj robe

TERMOCO PLAT
JABUČKI PUT 231
26000 PANČEVO
SRBIJA

Platitelj

KNAUF D.O.O.

ZEMUN

11080 ZEMUN

SRBIJA

IZVOZNO CARINJENJE: Špedicija Zagrebšped Varaždin;
PLAĆANJE: Doznakom na naš konto br. 2100252656
SWIFT ZABAHR2X; IBAN HR6523600001101720738 kod
ZAGREBAČKE BANKE d.d. Zagreb;
Isporučena roba ostaje u vlasništvu prodavača do trenutka
izvršenja punog plaćanja iste.
Povrat pakiranja nije uračunat u cijenu.

KNAUF INSULATION¹⁶

Industrija termičkih, akustičkih i vatropožarnih izolacija d.o.o.
HR - NOVI MAROF, Varaždinska 140

IZVOZNIK PROIZVODA OBUHVAĆENIH OVOM ISPRAVOM IZJAVLJUJE DA
SU, OSIM AKO JE TO DRUGAČIJE IZRIČITO NAVEDENO, OVI PROIZVODI EUROPSKOG PREFERENCIJALNOG PORIJEKLA.
NOVI MAROF, SREČKO VUKALOVIĆ
Mjesto izdavanja: Knauf Insulation d.o.o., Novi Marof Broj ugovora: 35/2014

Stavka	Materijal	Porijeklo	Količina	Bruto cijena	Jedinica cijene	Rabat	PDV %	Vrijednost stavke EUR
Neto težina								
****	Narudžba::	2803939	Datum: 10.01.2014	Otpremnica: 83563102	Datum: 14.01.2014.	..	Broj narudžbe: 06/8-00003,	
	Prijevoz: 1933775,	Uvjet otpreme:		ID spremnika: 054-T-421/M24-E-099				
10	2423305	HR	22 PAL 153,600 M2	1,18	/ 1 M2	8.290.33	0,00	4,555.39
			DP-10 20x600x1000 mm 256 PC EAN: 3850340523915			KG		

Tarifni broj 68061000
Zemlja porijekla: Hrvatska

KNAUF INSULATION

Datum računa

14.01.2014.

Datum valute

12.05.2014

Šifra kupca

1059519

Datum i vrijeme kreiranja

14.01.2014. 8:49:38

Račun br.

14.01.2014.

List

2

Račun 2497/1/1

Interni broj 4305049081

Naš PDV broj

HR36020246002

KNAUF INSULATION d.o.o. Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof

Izdavatelj

ZELJKA BOSILJ

Tel: 0038542401375

Faks: 0038542611030

Mail: zeljka.bosilj@knaufinsulation.com

KNAUF D.O.O.

ZEMUN

11080 ZEMUN

SRBIJA

Bruto težina	9.075,33	KG	Ukupno stavki	4.555,39
Neto težina	8.290,33	KG	Izlazni porez 0,00 %	4.555,39
Uvjeti plaćanja: 60 d netto			Ukupno EUR	4.555,39
			Uvjeti otpreme: DAP	

Sukladno članku 45, stavak 1, Zakona o porezu na dodanu vrijednost oslobođeno plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Način plaćanja: žiro račun

Svi dogovori i ponude se temelje na općim uvjetima prodaje, isporuke i plaćanja.

Gore navedene proizvode vam isporučujemo sukladno aktualnim podacima o proizvodu. Vodite računa o važećim smjernicama za obradu. Osim toga vrijede relevantne norme i prihvaćena tehnička pravila. Općenite uvjete prodaje, isporuke i plaćanja te ostalu dokumentaciju moguće je zatražiti na KNAUF INSULATION d.o.o, Varaždinska 140, HR-42220 Novi Marof, tel. +385 42 40 13 00, faks +385 42 61 10 30 ili potražiti na Internetu u svako doba na adresi www.knaufinsulation.com.

Molimo vas da uvijek navodite naš interni broj računa.

Račun je izdan strojno i punovažan je bez žiga i potpisa.

KNAUF INSULATION d.o.o

KNAUF INSULATION 16

Industrija termičkih, akustičkih i protupožarnih izolacija d.o.o.
HR - NOVI MAROF, Varaždinska 140

Specifikacija PDV vrijednos:

	PDV %	Iznos računa	Iznos poreza
EUR	0,00	4.555,39	0,00
Total EUR		4.555,39	0,00
HRK	0,00	34.734,84	0,00
Total HRK		34.734,84	0,00

Tečaj 7.625 - 14.01.2014.

Prilog 5.

1 Pošiljatelj (ime, adresa, zemlja) Expéditeur (nom, adresse, pays) KNAUF INSULATION D.O.O. Industrija termičkih, akustičkih i protupožarnih instalacija d.o.o. HR - NOVI MAROF, Varaždinska 140		MEĐUNARODNI TOVARNI LIST LETRE DE VOITURE INTERNATIONALE CMR Br. 33509 Ce transport est soumis, nonobstant toute clause contraire à la Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route (CMR)	
2 Primaatelj (ime, adresa, zemlja) Destinataire (nom, adresse, pays) KNAUF D.O.O. ZEMUN 11000 ZEMUN SRBIJA		16 Prijevoznik (ime, adresa, zemlja) Transporteur (nom, adresse, pays) ŠPEDICIJA-PRIJEVOZI "HUDEK-TRGOTRANS" d.o.o. Biljevic 77, MARUŠEVEC Tel. 042/ 729 255 • Fax: 042/ 729 445 GSM: 098/ 284 147 • 091/ 173 0001 e-mail: drago.hudek@vz1-com.hr www.hudek-trgotrans.hr	
3 Mjesto isporuke (mjesto, zemlja, datum) Lieu prévu pour la livraison de la marchandise (lieu, pays, date) PANČEVO, SRBIJA		17 Ostali prijevoznici (ime, adresa, zemlja) Transporteurs successifs (nom, adresse, pays)	
4 Mjesto i datum preuzimanja pošiljke na prijevoz (mjesto, zemlja) Lieu et date de la prise en charge de la marchandise (lieu, pays) NOVI MAROF, 14.01.2014.		18 Primjedbe i ograničenja prijevoznika Reserves et observations du transporteur POŠALJAK NA UTOVAR UTOVAR ZAVRŠEN POŠALJAK NA UTOVAR UTOVAR ZAVRŠEN	
5 Popratne liste Documents annexés			
6 Oznaka i broj Margues et numéros 22 PALETA KAMENA VUNA	7 Broj koleta Nombre des colis	8 Vrsta ambalaže Nature de l'emballage	9 Vrsta robe Désignation des marchandises
			10 Statistički broj No. statistique
			11 Bruto težina, kg Poids brut, kg 9075,33
			12 Zapremina m Volume m
13 Uputstva pošiljatelja (za carinske i druge radnje) Instructions de l'expéditeur	19 Posebni dogovor Conventions particulières	20 Ploča A pays par	Pošiljatelj Expéditeur
Reg. oznaka Margues et numéros VŽ-009-TT VŽ-059-TT	14 Odredbe o plaćanju vozarine Prescriptions d'affranchissement ☐ Plaća pošiljatelja / Franco ☐ Plaća primaatelja / Non Franco DAP PANČEVO	Vozila Moyens	Primaatelj Le destinataire
24 Ispostavljeno u Etablie à Novi Marof	dana le 14.01. 2014.	20 Postorac Remboursement	
22 Potpis i pečat pošiljatelja Signature et timbre de l'expéditeur	23 Potpis i pečat prijevoznika Signature et timbre du transporteur	24 Pošiljke preuzete: Marchandises reçues: Mjesto Lieu Pančevo	dana le 15.01. 2014.
		TERMOPLAT d.o.o. Patine Potpis i pečat primaatelja Signature et timbre du destinataire	

Osuđenim crtanima uklovenim na mora popuniti prijevoznik
 Les parties encadrées de lignes grasses doivent être remplies par le transporteur
 1 - 15
 19 + 21 + 22
 1 - 15
 A remplir la responsabilité de l'expéditeur

* U slučaju opasne robe, upišite pored eventualna poljuda u zadnjem redu prošora za opis pošiljke i razred, tažuci broj, a ako se traži i slovo ADR.
 * En cas de marchandises dangereuses indiquer, outre la certification éventuelle, à la dernière ligne du cadre la classe, le chiffre et le cas échéant, la lettre ADR.

Prilog 6.

EUROPSKA ZAJEDNICA Pošiljatelj/Izvoznik (2) Br. HR46419854204 KNAUF D.O.O VARAŽDINSKA 140 NOVI MAROF 42220 HR		VRSTA DEKLARACIJE (1) EX A Ostali IPO (S32) ---		 14HR080896E0003675 MRN 14HR080896E0003675
		Obrasci (3) 001 001 Sig. dekl. (500) 5	Stavke (5) 2 Ukupno paketa (6) 6	
PRATEĆA IZVOZNA ISPRAVA	Primatelj (8) Br. --- KNAUF ZEMUN ZEMUN 11080 ZEMUN XS	Referentni brojevi (7) 266/14.01.2014.		Sifra načina plaćanja prijevoznih naknada (S29) --- Sifra zemlje otpreme/izvoza (15) a HR Sifra zemlje odredišta (17) a XS
	Deklarant/Zastupnik (14) Br. HR46419854204 KNAUF D.O.O VARAŽDINSKA 140 NOVI MAROF 42220 HR	Zastupnik osobe koja podnosi skraćenu deklaraciju (14b) Br. ---		Sifra zemlje (zemalja) preko kojih se odvija provoz (S13) ---
	Identitet prijevoznog sredstva pri polasku (18) VZ009TT/VZ090TT	Bruto masa (kg) (35) 9075,33		
	Vrsta prijevoza na granici (25) 3 Mjesto robe (30) Izlazni carinski ured (29) HR070327	Broj plombe (S28) 2		

Pakiranje i opis robe (31)

37 Br. stavke	Broj i vrsta paketa, komadi, oznake i brojevi paketa (31/1)	Opis robe (31/2)
Pošiljatelj/Izvoznik (2)	Identitet prijevoznog sredstva pri polasku (18)	Primatelj (8)
Jedinstveni referentni broj pošiljke (7)	Predložene isprave / potvrde (44/1)	Skraćena deklaracija/Prethodna isprava (40)
Posebne napomene (44/2)	UNDG (44/4)	Postupak (37) Zemlja izvoza (15a) Zemlja odredišta (17a) Bruto masa (kg) (35)
1	22 PALKE	Vrsta deklaracije (1) Statistička vrijednost (46) Neto masa (kg) (38)
---		KAMENA VUNA
---		68091100 00 0000 0000
N380(Komercijalni račun) 2591400685 N380(Komercijalni račun) 2591400686 N864(Dokaz o preferencijalnom podrijetlu (izjava o preferencijalnom podrijetlu na račun; EUR.2)) 2591400685/17.02.2014. N864(Dokaz o preferencijalnom podrijetlu (izjava o preferencijalnom podrijetlu na račun; EUR.2)) 2591400686/17.02.2014. N730(Cestovni tovarni list) 34077 N730(Cestovni tovarni list) 34076		
		1000 --- --- --- 21.980,000
		20.647,96 21.980,000

KONTROLA CARINSKOG UREDA OTPREME/IZVOZA (E)
 Rezultat: A3(Pojednostavljeni postupak)
 Stavljene plombe Broj: 2
 Identitet: 14. 01. 2014.
 Vremensko ograničenje (datum): 20140518

KONTROLA IZLAZNOG CARINSKOG UREDA (I)
 Datum dolaska:
 Pregled plombi:
 Napomene:

Prilog 8.

Zagrebšped d.o.o. međunarodna špedicija, unutarnja i vanjska trgovina

Pozicija: 779-300

Reg. oznaka: VŽ009TT/VŽ090TT

Vrijednost robe: 4.555,39 eura

Izvoznik: KnaufInsulation d.o.o., Novi Marof

Deklaracija: 14HR080896E0003675

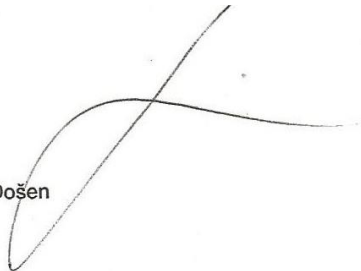
Pošiljka: broj koleta 22 9075,33kg

Vrsta robe: kamena vuna

Datum računa: 17.01.2014.

Račun br. : 390/669/7

Varaždin, 17.01.2014, 13:05:01

Redni broj	Opis	Kn
1	Otpremnička usluga i carinsko zastupanje	75,00
		75,00
	PDV 25% (st. 1) obračunat na osnovicu 75,00	18,75
	Ukupno:	KN 93,75
	Datum izvršenja usluga: 14.01.2014.	
	Porezna osnovica 25%: 75,00 PDV 25%: 18,75	
	JIR: c6e9faea-8115-4789-b72a-70090a73107a z.kod:2e8545ac15b12d5fb9b536ff64ff0ad	
	<i>P. 101</i> <i>Strupar</i> 	
	Račun izradio/la: Željko Došen	

ZAGREBSHPED
d.o.o. međunarodna špedicija
Zagrebu, Varošćina 27
41000 Varaždin
www.zagrebšped.hr

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ANA ČAVLEK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ORGANIZACIJA DISTRIBUCIJE ROBA NA INOZEMNA TRŽIŠTA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ana Čavlek

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ANA ČAVLEK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ORGANIZACIJA DISTRIBUCIJE ROBA NA INOZEMNA TRŽIŠTA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ana Čavlek

(vlastoručni potpis)